

Ljudska PRAVICA

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1954 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIA 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z „BORBO“.

OBISK PREDSEDNIKA TITA V MAKEDONIJI

Z naglimi koraki osvajamo vedno nove možnosti v izgradnji naše dežele in v ustvarjalnosti naših ljudi

Včeraj je predsednik Tito pogljal prvi agregat vrutoške hidrocentrale, nato pa je govoril desetisočim graditeljem mavrovskih elektrarn in prebivalcem okoliških krajev

Gostilvar, 27. maja (Tanjug). Mavrovo je danes slavilo svoj največji dan. Predsednik Tito, ki je prispel davi iz Beograda, je ob 10.30 pogljal prvi agregat vrutoške hidrocentrale, največje v mavrovskem hidrosistemu. Potem ko je stekla prva velika turbina, je začel prvi agregat te ogromne elektrarne dažati mladi makedonski industriji prve kilovate električne energije.

Predsednika Tita in njegovo soprogo Jovanko so spremljali predsednik Narodnega sobranja Makedonije Lazar Koliševski, predsednik republiškega izvršnega sveta Ljupčo Arsov, člani ZIS Nikola Minčev, Krsto Crvenkovski in Strahil Gigov, podpredsednik Narodnega sobranja Makedonije Vidoje Smilevski, komandant skupljanske vojne oblasti generalni polkovnik Veljko Kovačević ter drugi državni in partijski voditelji LR Makedonije.

Potem ko si je ogledal vellikansko strojno dvorano hidrocentrale, obloženo z belim marmorom, je odšel predsednik Tito s svojim spremstvom zelo dobre volje na teraso hidrocentrale, na desetisoče graditeljev mavrovskih elektrarn in prebivalcev okoliških krajev pa ga je navdušeno pozdravljalo. Predsednik Tito je imel nato naslednji govor:

Tovariši in tovarišice graditelji, delavci, inženirji in tehniki tega velikega objekta! Najtopleje vam čestitam k ustvarjalnosti in naporom, ki ste jih tu vložili. Srečen sem, da se mi je danes ponudila priložnost,

da se še enkrat udeležim velike svečanosti, na kateri naši delovni ljudje praznujejo zmago svoje ustvarjalnosti. Objekt, ki ste ga tu zgradili, je dal naši skupnosti, kakor so ji dali tudi mnogi drugi, veliko novo možnost, da hitreje

in laglje nadaljujemo naše delo za izgradnjo dežele.

Ves čas izgradnje tega objekta sem spremljal gigantske napore, ki ste jih vlagali. Tu so se dogajale elementarne nesreče, ki so zahtevale tudi človeške žrtve. Vzlic naravnim težavam in stihiji pa ste zmagali, kljubovali ste stihiji in ustvarili ta orjaški objekt, ki pomeni nov velik prispevek k naši socialistični skupnosti. Zelo sem bil vesel, ko sem

lišal, da so bili tu združeni v delu kolektivi raznih podjetij Jugoslavije v skupnem kolektivu za zgraditev tega skupnega objekta. Čestitam kolektivu „Lito-stroja“, ki je s svojo ustvarjalnostjo izdelal turbino z zmogljivostjo 50.000 KS, čestitam kolektivu „Rade Končara“, ki je izdelal zdaj največji generator v naši deželi z zmogljivostjo 37,5 MW. Ta dva in še drugi kolektivi, ki so sodelovali tu, lahko ponosno rečejo, da je to skupno delo vseh.

liti, da smo zmagali in da bomo zmagovali tudi jutri (viharne ploskanje in odobravanje).

Tovariši in tovarišice! Pred vami in pred vsem makedonskim narodom lahko rečem, da je ljudstvo Makedonije zlasti na področju kmetijstva med vsemi narodi Jugoslavije najbolj napredovalo. Kadar govorimo o tem, seveda ne moremo reči, da je makedonski narod dosegel to zato, ker je dobil v ta namen več sredstev kakor drugi. Ne, gre marveč za to, da je makedonski narod videl in znal bolje izkoristiti tiste možnosti, ki jih je imel, da je svoje kmetijstvo vzdignil na višjo stopnjo. Ko poslušam vaše voditelje, o tem pa so mi pravili tudi tovariši Kardelj in ostali, ki so se mudili tu, lahko mirno rečem, da sem navdušen in da se veselim, da je Makedonija v tem oziru res gledal ostalim narodom v naši deželi. Gradimo tovarne, gradili smo jih in še jih bomo gradili, toda v določeni meri smo zane-marili naše kmetijstvo, in to je bil eden izmed razlogov, da nam zdaj marsičesa primanjkuje, da nam primanjkujejo mnoge stvari, ki bi jih lahko imeli v naši deželi. Makedonija v tem oziru napreduje in ima nedogledne možnosti. Takšen objekt, kakor je ta sistem hidrocentrale, vam bo omogočil, da boste mnogo laglje premagovali tudi nove težave.

pelj vse sile, da bi kljubovali stihiji — in kljubovali ste ji. Hudo nam je, da so padle žrtve, prav tako pa želimo, da bi bilo naše ljudstvo srečno, in zato nam tudi v prihodnje ne bo žal žrtve, da bi to dosegli (dolgotrajno odobravanje in ploskanje).

Bratstvo in enotnost sta omogočila, da smo premagali velike težave

Ko govorimo o tem, kaj je Makedonija dosegla v tem povojnem obdobju, moramo zmeraj primerjati to s tistim, kar so dosegli drugi kraji naše dežele. Narodi Jugoslavije so izgrajevali svojo deželo v tem obdobju z rama ob rami, drug kraj drugega, in to je po mojem mnenju eden glavnih in najvažnejših činiteljev; bratstvo in enotnost sta omogočila, da smo lahko premagali tolikšne težave (viharne in dolgotrajno odobravanje in vzkljanje bratstvu in enotnosti). Menim, da bo imel ta činitelj, enotnost in bratstvo naših narodov, tudi v prihodnje in zmerom glavno vlogo v izgradnji naše dežele. Zato moramo gojiti to bratstvo in enotnost, gojiti moramo to veliko pridobitev, ki smo si jo priborili v naši ljudski revoluciji, v veliki osvobodilni vojni. Zato vam lahko čestitam tudi v imenu ljudstva vseh ostalih naših republik, zato vas lahko pozdravim v njihovem imenu in vam želim tudi v prihodnje čim več uspehov (vzklikanje bratstvu in enotnosti narodov Jugoslavije).

Naši narodi, Makedonci, Srbi, Crnogorci, Hrvati in Slovenci, vsi so šli skozi težavne faze v našem dosedanjem ustvarjalnem delu. Vsi smo imeli skupne težave, toda zdaj lahko rečemo, da lahko narodi Jugoslavije mirno in s trdno vero gledajo v svojo nadaljnjo perspektivo. To ni samo moje mnenje, marveč mnenje ogromne večine naših ljudi. Smo na pragu lepše in srečnejše bodočnosti. Mar ne vidimo, kaj so že ustvarili naši delovni ljudje, naši delavci, naši delovni inženirji, strokovnjaki in tehniki? Mar to ne vzbuja radosti in ponosa slehernega našega državljanca, ko lahko iz leta v leto, denimo, na velesejmu vidi na tisoče novih izdelkov, ki prav nič ne znoatajo za izdelki najbolj razvitih industrijskih dežel? To mora navdajati s ponosom slehernega našega državljanca, ker kaže veliko sposobnost naših delovnih ljudi. Ko gledamo te turbine, te generatorje, takšne hidroelektrarne in podobne objekte, in ko vidimo na njih imena naših tovarn, tedaj vemo, da so za temi imeni roke naših delovnih ljudi, roke naših delavcev, inženirjev in tehnikov. To nas mora navdajati s ponosom. Ne z običajnim, marveč

(Nadaljevanje na 2. strani)

Makedonski narod žanje v ustvarjalnosti izredne uspehe

Tovariši in tovarišice, srečen sem, da lahko danes na tleh Makedonije, ki je bila v predvojni Jugoslaviji zapostavljena in v kateri takrat niso posvečali ljudski blaginji nobene pozornosti, vidim, kako Makedonija z neverjetnim poletom in navdušenjem gradi svojo srečnejšo in lepšo prihodnost (odobravanje).

Tu sem bil tudi pred štirimi leti in lahko rečem, da je napravilo name globok vtis že to, kar sem doslej videl. Videl pa sem samo neznačen del tistega, kar ste v svoji lepi Makedoniji že ustvarili. Jaz in moji tovariši, pa tudi narodi ostalih republik sploh, zmeraj jemljemo za primer Makedonijo, kadar govorimo o napredku v raznih smereh. Zakaj je tako, tovariši in tovarišice? Zato, ker so bile latentne sile, latentne sposobnosti prej zadušene in desetletja niso mogle priti do izraza, čeprav so obstajale med ljudstvom Makedonije. Zdaj so umske in fizične sposobnosti makedonskega naroda sproščene in makedonski narod žanje v ustvarjalnosti izredne uspehe, ko ustvar-

ja iz nekoč zaostale Makedonije cvetoči vrt, v katerem je jutrišnji dan ljudstva v najboljši perspektivi.

Se zmerom nas čaka mnogo težav, to je res, toda glavne težave smo že premagali. Da so bili pogoji, v katerih smo delali, vsaj nekoliko ugodnejši, bi nam bilo seveda mnogo laglje in bili bi še bolj napredovali. Toda nas so vseh teh deset let spremljale mnoge tegobe, zlasti pa so nas hudo prizadele elementarne nesreče. Vendar pa smo vztrajno korakali naprej in prav tej naši vztrajnosti, tej enotnosti, tej veri našega delovnega človeka, naših delovnih ljudi, da bodo premagali vse ovire, se moramo zahva-

Čas je, da govorimo več o svojih uspehih

Ko govorimo o težavah, tovariši in tovarišice, se ne bojimo javno omenjati jih in govoriti o njih, marveč zmerom več govorimo o svojih težavah in po-

manjkljivosti kakor o svojih uspehih.

Zanimivo pa je, da prav te pomanjkljivosti, o katerih sami govorimo, da bi jih vsak izmed nas videl in da bi jih prej in laglje premagali, uporabljajo v tujini, da omalovažujejo naš notranji družbeni sistem, našo pot izgradnje socializma. Zato mislim, da je že čas, da več govorimo o svojih uspehih, ki jih res žanjemo in na katere smo lahko ponosni. Mar se naša dežela, ki je bila po vojni docela opustošena, brez industrije, ni že zdaj uvrstila med razvite industrijske dežele? Kmalu pa pride čas, ko se bo prištevala tudi med najbolj razvite industrijske dežele (Odobravanje in ploskanje).

Ne zahtevam, tovariši in tovarišice, ne zahtevam, da molčimo o naših pomanjkljivostih, ker moramo o njih govoriti. Hočem pa reči, da moramo hkrati govoriti tudi o tistem, kar je pozitivno, a tega je pri nas tudi 90% več kakor negativnega. Vedeti moramo, kaj smo ustvarili, vsak naš državljan mora vedeti, ker mu bo to posredovalo še več moralne moči, da bo še z večjo verno prispeval vse svoje fizične moči in umske sposobnosti, da bomo čimprej zgradili tisto, za kar smo se borili in za kar je toliko naših ljudi žrtvovalo svoje življenje. Seveda niste klonili, ko vas je zadela elementarna nesreča, marveč ste na-

REZULTATI IZBOLJSANE POSPEŠEVALNE SLUŽBE

Kmetijske zadruge so lani zajele že 80% vseh tržnih presežkov privatnega sektorja in odkupile raznih pridelkov v vrednosti 16 milijard dinarjev, približno toliko so prodale tudi industrijskega blaga. Z odkupom pa še ne moremo biti zadovoljni. Uvesti ga bo treba tudi tam, kjer zadruge zdaj sploh ne odkupujejo ali pa samo nekatere pridelke in bo treba povečati skrb za očuvanje blaga. Zmanjšati bo treba tudi odkupne stroške, ki znašajo v povprečju 19% odkupnih cen. Če k temu pristojemo še 5% zaslužek zadrug, se blago pri zadrugah podraži za 24%.

Pri kmetijskih zadrugah deluje nad 2000 raznih pospeševalnih odborov, ki upravljajo v imenu zadruge s številnimi pospeševalnimi dejavnostmi in objekti (431 plemenilnih postaj, 290 strojnih odsekov, 130 postaj za umetno osenjenje, številne drevesnice, trsnice in podobno). Rezultat izboljšane pospeševalne službe so že prvi skupni vinogradi in sadovnjaki, ki že pomenijo višjo obliko družne kooperacije. Razen tega je tu še večina reprodukcijskega materiala (semena, trsnici in drevesni material, plemenjaki), ki je v zadrugnih rokah, in drugi uspehi pospeševalne službe (mlečnost, povečanje uporabe zaščitnih sredstev, umetnih gnojil itd).

(Nadaljevanje na 2. str.)

Minulo nedeljo je predsednik Tito s svojo soprogo obiskal razstavo slik pokojnega Moše Pijada

Z OBČNEGA ZBORA GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE SLOVENIJE

Nalog v kmetijstvu ne smemo reševati kampanjsko marveč s sistematičnim delom

Ljubljana, 27. maja — Danes je bil v Ljubljani občni zbor Glavne zadrzne zveze LRS, ki ga je začel Jože Ingolič, predsednik Glavne zadrzne zveze LRS. Ta je najprej ugotovil sklepčnost zbora, nato pa pozdravil predsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja, predsednika Ljudske skupščine LRS Miho Marinka, predsednika Izvršnega sveta LRS Borisa Kraigherja, podpredsednico Zvezne ljudske skupščine Lidijo Sentjurčev, organizacijsko sekretarko CK ZKS Vido Tomšičev in podpredsednika Izvršnega sveta LRS LRS ter dolgoletnega predsednika Glavne zadrzne zveze LRS Viktorja Avblja. Po izvolitvi delovnega predsedstva, kandidacijske, verifikacijske in volilne komisije je predsedujoči Maks Krmelj dal besedo predsedniku Ingoliču, ki je govoril o nalogah kmetijskega zadrznštva.

V razpravi je govoril tudi tovariš Edvard Kardelj.

Konec lanskega leta je bilo v Sloveniji 695 kmetijskih zadrug s 123.500 članstvom in 123.500 članstvom in 123.500 članstvom. Stevilo zadrug se je nekoliko znižalo zaradi tendence združevanja, ki je bila včasih tudi neupravičena, vendar je šlo pri združevanju predvsem za lažje trgovsko poslovanje. Kmetijske zadruge so vključevale 70% kmetijskih gospodarstev, praktično pa moramo ugotoviti, da so v kmetijske za-

druge vključena vsa kmetijska gospodarstva, jih pa ne moremo prištevati med člane, ker ne izpolnjujejo formalnih obveznosti. Stevilo članstva se je v zadnjih dveh letih nadalje dvignilo in je nizko le še tam, kjer je tudi kmetijska proizvodnja na nizki stopnji.

Razen splošnih kmetijskih zadrug deluje v Sloveniji tudi 12 kmečkih delovnih zadrug s 625 članstvom in 625 članstvom. Te zadruge imajo pogoje, da se razvijejo v moderna gospodarstva, in so že prilagodile svoje poslovanje na prednejšim principom organizacije, izdelujejo ureditvene načrte in uvajajo nagrajevanje po učinku.

KMETIJSKE ZADRUGE IMAJO ZDAJ 7239 MILIJONOV DIN LASTNIH SREDSTEV.

Pri vseh kmetijskih zadrugah delajo tudi številni upravni, nadzorni, pospeševalni in drugi odbori. Teh odborov je nad 4000

in v njih aktivno dela nad 26.000 zadrznikov. Če k temu pristojemo še zore zadrznikov in če upoštevamo, da na njih razpravljajo tudi o marsikaterem vprašanju vaškega življenja, lahko ugotovimo, da postajajo zbori kmetijskih zadrug zelo važna oblika samoupravljanja kmetijskih proizvajalcev.

Dosežena stopnja in nadaljnji razvoj kmetijskega zadrznštva zahtevata še večjo organiziranost in politično razgledanost kmetijskih proizvajalcev, članov raznih odborov, kakor tudi raznih upravnikov in drugih organizatorjev zadrzne dejavnosti. Razne zadrzne organe bi lahko mnogo izboljšali s pritegnitvijo žena-zadrznice in mladih zadrznikov, ki dosegajo zelo lepe uspehe pri reševanju raznovrstnih vprašanj našega podeželja.

Kmetijske zadruge so konec lanskega leta razpolagale z osnovnimi sredstvi v vrednosti 6350 milijonov, vendar pa le tretjina teh sredstev služi neposredno kmetijski proizvodnji, druga pa le odkupu in kulturno-prosvetni dejavnosti (zadrzni domovi). Skladi kmetijskih zadrug so v zadnjih letih sorazmerno hitro rasli, saj so se od leta 1952 do lani povečali za trikrat. Sedaj razpolagajo kmetijske zadruge s 7239 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Cisti dohodek kmetijskih zadrug je v letu 1956 znašal 1789 milijonov in izvira pretežno od odkupa, v manjši meri od predelave, obrti, kmetijske in od drugih dejavnosti. To kaže, da zadruge še niso razvile tistih dejavnosti, ki

VREMENSKA NAPOVED

za torek 28. maja

Pretežno oblačno, in zlasti sprva še nekoliko neznatnih padavin. Temperatura ponoči med 3 in 7, v Primorju okoli 11, najvišja dnevna do 13, v Primorju do 17 stopinj C.

Stanje vremena.

Od Skandinavije preko Britanije do srednjega Atlantika se razprostira področje visokega zračnega pritiska, ki se dovaja proti Alpi in zahodni Evropi hladnejši zrak. Nad Balkanom in Alpami se zadržuje oblačni sistem s padavinami, ki pa postopoma slabijo.

Govor predsednika Tita v Mavrovem

(Nadaljevanje s 1. strani)

s kilometrskimi koraki osvajamo vedno nove možnosti v izgradnji naše države. Verujem v delavski razred naše države. Verujem v vas, tovariši delavci Makedonije, ki prihajate iz vasi in se izpopolnjujete, da boste delavci v podjetjih, da boste ustvarjali tudi na tem mestu, da boste vsi tu nekaj drugega, kakor je bil nekdo makedonski narod, da boste vsestransko razviti del socialistične države.

Tovariši in tovarišice, malo prej sem moral spregovoriti tu nekaj besed na račun določene propagande, da ni dobro, da nekateri ljudje v tujini ne znajo ali pa ne vedo videti, da smo začeli iz nič, da smo bili goloroki, da smo bili brez sredstev, brez strojev in tovarov. Ti ljudje ne vedo videti, da je bila naša dediščina zaostala država, da smo morali vse začeti znova. To pa bi morali videti, in tedaj bi jih moralo biti sram, če bi nam očitali, kaj pri nas še ni tako, kakor je drugod, kjer imajo ljudje že desetletja in stoletja možnosti, da se razvijajo (viharno odobravanje). Reči pa hočem, poudariti hočem še nekaj. Ko nas nekateri ljudje kritizirajo, ne delajo tega zmerom s slabim namenom. Ne, ti ljudje nasledajo razni propagandi v tisku in nas kritizirajo iz nevednosti. Ko pa pridejo k nam in ko potujejo po naši državi, ko pridejo, denimo, v Makedonijo, tedaj kratko malo ne najdejo pravih besed obznanja vsega, kar smo v tako kratkem času storili. Zato vabimo slehernega človeka dobre volje, naj pride v našo državo, če hoče videti, kaj naši ljudje delajo in kaj so že ustvarili. Ni naša navada, da bi se hvalili, toda ko vidimo, da smo tako rekoč iz nič nekaj ustvarili, se moramo veseliti. (Odobravanje.) Ali je to napaka, tovariši? Ni napaka! Mi se veselimo in ta radost nas spodbuja, da še ustvarjamo, da osvajamo čedalje več novega. Ta naša ljudska radost je močnata sila; ta vera naših ljudi v lastne sposobnosti nas žene naprej in nam omogoča, da žanjemo tako velike uspehe v izgradnji socialistični Jugoslaviji.

Tovariši in tovarišice, zdaj mi pa dovolite, da spregovorim nekaj besed o vlogi Jugoslavije na mednarodnem tlorišču. Jugoslavija je razmeroma majhna država, saj ima približno 18 milijonov prebivalcev. Toda v resnici je velika po svoji morali, po svojem ugledu, ki si ga je pridobila v svetu. Kar spominja se, koliko dežel na svetu je pred vojno poznalo Jugoslavijo. Videli bomo, da jo je poznalo zelo malo dežel. Nas so imenovali Jugoslovaki, Čehoslovaki in

podobno. Nikakor niso mogli zaleti besede Jugoslovani. Zda v tem oziru ni več zmede. Zda poznajo narode Jugoslavije širino po svetu. S čim pa so si naši narodi to zaslužili, s čim so to dosegli? Naši narodi so plačali to drago, s svojo krvjo, s svojim veličastnim bojem, s svojo globoko ljubeznijo do neodvisnosti, s svojim dostojanstvenim nastopom, s svojo žilavo borbo in delom za mir, za ohranitev miru na svetu. S tem so si vsi jugoslovanski narodi pridobili veličastno ugled, ki ga uživa zdaj naša država, tako da zdaj mnogi ljudje na tej podlagi že imenujejo našo državo veliko. Naša država je velika po svoji morali in ustvarjalni sposobnosti naših ljudi. To drži, tovariši. In če se zdaj v Jugoslaviji kje kaj dogaja ali govori, je slišati to širom po svetu. Naši ljudje so si pridobili zaupanje na svetu, tako da njihovim besedam verjamejo. Njihove besede tehtajo, to pa pomeni, da ima naša država preko svojih voditeljev, prek svojih predstavnikov v mednarodnem življenju veliko mesto.

Tovariši in tovarišice, danes bi vam rad tu povedal nekaj besed o mednarodnih problemih, toda pri tem ne bi hotel govoriti obširneje tudi o naših stikih z različnimi državami. Sami veste, da se že več let vztrajno borimo za koeksistenco med narodi, za sodelovanje vseh narodov, za sodelovanje Jugoslavije z vsemi narodi, ki to žele na enakopravni podlagi. Ko govorimo o mednarodnem sodelovanju, tedaj razumemo pod tem, da spoštujemo pozitivne težnje vsakega naroda, da spoštujemo sleherni narod, da spoštujemo ljudi, ki prav tako žele spoštovati nas in ki ne pretehtajo na to, da bi nam brali levite ali omejili našo svobodo in neodvisno delovanje. Zda imamo dobre stike z zahodnimi državami, z vzhodnimi državami pa so naši stiki čedalje boljši. Zato vam pravim, tovariši, da ni treba, da bi bili zaskrbljeni, če nastane kje kak nesporazum. Mi smo zelo potrpežljivi in zda moramo in moramo biti potrpežljivi. Dejstvo pa je, da nas ljudje, ko nas bolj spoznajo, ko spoznajo tudi našo miselnost, drugače gledajo in razumejo. Med narodi namreč lahko ta razlika miselnosti privede tudi do napetih razmer. In zato lahko pride do velikih mednarodnih sporov. Zato menimo in želimo, da ljudje pridejo k nam, da vidijo, kdo smo, kaj delamo in kaj hočemo — po tem pa nas bodo tudi cenili. Mi govorimo vsemu svetu, kaj hočemo, mi pravimo, da hočemo mir, kajti samo v miru se lahko ljudstvo posveti svojemu ustvarjalnemu delu (ploskanje).

nja politika in naša želja, da se sporazumemo in da sodelujemo, je že rodila sadove. S temi državami, z Ameriko, Anglijo in Francijo, kakor tudi z drugimi za-

Nimamo razlogov, da bi se prepirali

Tovariši in tovarišice, mi smo se bili prav tako lotili normalizacije stikov s Sovjetsko zvezo in ostalimi vzhodnimi državami in naši stiki so se hitro zboljševali in postajali prijateljski. Kakor veste, pa je prišlo do dokaj težavnega položaja na Madžarskem, tako rekoč do katastrofe, in zato so se naši stiki poslabšali. Mi smo imeli nasproti tem dogodkom svoje stališče, oni pa svoje. Ali pa je zato potrebno, da se nismo sporazumeli v gledanju na dogodke na Madžarskem? Ali je bilo potrebno, da se drug od drugega čedalje bolj oddaljimo in da nimamo prijateljskih stikov? Ni potrebno! Mi bi bili lahko ostali pri svojih nazorih, ne da bi Madžarska v svoji nesreči zato kaj dobila ali izgubila. In glejte, ko je prišlo do tega poslabšanja in ko so se stvari znova obrnile v tisto smer, kakor leta 1948, so sedanji voditelji v nekaterih vzhodnih državah, predvsem v Sovjetski zvezi, spoznali, da tako ne gre — in stvar je prenehala.

Mi smo to oboroč sprejeli in dajemo celo pobudo: zboljšajmo naše stike in glejmo na tiste stvari, ki nas zbližujejo, ki so nam skupne. Skupnega pa imamo mnogo. Oni grade socializem na svoj način, mi ga gradimo na svoj. Tisto, kar vidimo, da je pri njih pozitivno in kar lahko izkoristimo, bomo oboroč in radi sprejeli. In nasprotno, radi jim bomo zmeraj prikazali tisto, kar bodo videli in menili, da je pri nas dobro. Mi nimamo razlogov, da bi se med seboj prepirali, marveč da čedalje bolj iščemo tiste elemente, ki nas združujejo, in da storimo vse, da postopoma izginijo elementi, ki nas razdvajajo.

Star pregovor pravi, da je čas najboljši zdravnik. V takšnih primerih, ko gre za stike med narodi, lahko res rečemo, da čas mnogo koristi, ker se strasti poležejo. Tisto, kar je bilo teoretično nejasno, pa se v praksi pokaže, ali je dobro ali ne. Praksa je tudi najboljši dokaz teoretičnih tez, ker lahko najbolj dokaže, ali je nekaj pravilno ali ne. Mislim, tovariši in tovarišice, da v naši državi zdaj ni človeka, ki se ne bi strinjal s takšno zunanjo politiko naše države (odobravanje in ploskanje).

Mi nečemo imeti stikov s Sovjetsko zvezo, pa tudi z Vzhodom se nečemo pripraviti. Na Zahodu nam ne smemo zamisliti, da hočemo imeti tudi tu dobre stike, ker nas tu veže isti cilj — izgradnja socializma. Kadar pa gre za izgradnjo socializma, bi bilo nes pametno, če bi dokazovali Sovjetski zvezi ali drugim vzhodnim deželam, denimo, da ne bodo zgradile socializma. Nasprotno, mi vidimo, da iščejo v tem cilju pota in da se bore, da bi našli boljše ureditve. Sicer pa je to njihova, ne pa naša stvar, katero pot bodo ubrali. Naša stvar je, da se veselimo, če zanjejo uspehe, kakor mora biti tudi nasprotno. Ni torej razlogov, da bi se prepirali.

Ko že govorimo o tem, tovariši in tovarišice, bi vas spomnil na prihod sovjetskih tovarišev leta 1955 v Beograd, ko so bili optimistično razpoloženi, da bomo naenkrat vse likvidirali, ko da bi odstranili pajčolan z oči, in da bo takoj nastalo največje prijateljstvo. Mi smo rekli, da gledamo nekoliko skeptično na naglo samega razvoja v tej smeri in da je potrebno, da mine nekaj časa. Pregledali smo bila namreč rana v srcu našega ljudstva, tista rana, ki smo jo dobili leta 1948. To rano je bilo treba postopoma celiti prav zato, ker je bila zelo globoka in huda. Zato pa je bilo treba precej časa, ker to ni bilo odvisno samo od mene in od nas nekaj voditeljev, marveč od vsega ljudstva. To je moralo naše ljudstvo razumeti, naše ljudstvo mora razumeti vsak naš ukrep. Nam, voditeljem, bi bilo hudo, če bi storili takšen zunanje-politični ukrep, ki ga naše ljudstvo ne bi moglo razumeti. Zato zdaj menim: da bomo tako, kakor zdaj gre, stvari v postopnem zboljševanju naših stikov, lahko najprej prišli do najboljših uspehov. Mi nimamo nobenih razlogov, da ne bi želeli Sovjetski zvezi, Poljski, Češkoslovski, Romuniji, Madžarski in vsem tem deželam, da dosežejo najboljše uspehe. Dobro, včasih se tudi lahko pohvalimo, da je pri nas ali pa pri njih to ali ono boljše. Mar se moramo zato medsebojno pripraviti? Saj nismo imeli posebnih težav, ki bi ogrožale naš socialistični sistem. Del propagande teh dežel je res več zmerom naperjen proti nam kot socialistični državi. Toda to nas ne more odvneti od poti sodelovanja v tistih vprašanjih, ki so skupnega interesa. Naša zuna-

hodnimi državami imamo dobre stike. Zakaj ne bi nadaljevali te poti? Lahko jo nadaljujemo in to nam ne sme na Vzhodu nihče zameriti.

da marsikaj presodimo in sami storimo tisto, kar je po našem mnenju za nas najbolje, kar pa je koristno tudi za druge države. Vidite, tovariši in tovarišice, to sem vam hotel v glavnem povedati, da bi videli, da je naša perspektiva v tem oziru mnogo svetlejša, kakor je bila pred nekaj meseci. Glede naših zunanje-političnih stikov lahko gledamo v prihodnost z velikim upanjem. Pa tudi naša letina kaže mnogo boljše kakor prej, mnogo več in mnogo boljše smo zasejali, kakor tudi sploh zdaj mnogo bolj delamo na tem, da bi našo proizvodnjo dvignili na višjo stopnjo, da bi bolj sodobno proizvajali itd. Vse to nas res navdaja s trdno vero, da gremo čedalje hitreje v srečnejše dneve.

Tovariši in tovarišice, ko sem se tu še enkrat dotaknil vprašanja našega kmetijstva, bi rad povedal tudi to, da je pri nas izginila tista brezperspektivnost, do katere je prišlo pred nekaj leti, ker so mnogi naši kmetje izstopili iz kmetijskih delovnih združenj, in da se je perspektiva v tem oziru povrnila, tako da imamo tudi tu določeno pot, ki utegne trajati nekoliko dlje, po kateri pa se bo naša vas postopoma strnila z našo splošno socialistično skupnostjo v svoji proizvodnji. To bo boljše za našo vas in za našega kmeta, pa tudi za vso skupnost. Zglej nam nudi v tem oziru kooperacija oziroma dogovarjanje med individualnimi kmeti in raznimi združenji ali državnimi kmetijskimi posesti o zasejanju in obdelavi zemlje. To je velik korak k socialističnemu načinu proizvodnje na vasi. Mene navdaja to z vero, da smo na tem področju našega dela našli pravi način pot in da moramo to pot nadaljevati.

S tega mesta želim ljudstvu Makedonije, naj v kmetijstvu še bolj napreduje in tudi v prihodnje prednjači s svojim zgledom, kako lahko ustvarjamo sredstva za zboljšanje življenjskega standarda naših ljudi.

Tovariši in tovarišice! Se enkrat čestitam vsem delovnim kolektivom, ki so sodelovali pri izgradnji tega našega giganta, čestitam vam vsem, čestitam pa tudi tovarišem makedonskim voditeljem, ki so bil vztrajni pri premagovanju svojih težav, tako da se lahko zdaj skupaj z vami in menoj vselej tega velikega uspeha.

Naj živi ljudska republika Makedonija!

Z občnega zbora Glavne zadružne zveze Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

V okviru kmetijskih združenj dela tudi 149 zadružnih posestev in ekonomij. Primere, da zadruge dajejo v najem zemljo, potreba odpravljati ter najti možnosti in načine, da se s to zemljo pravilno gospodari.

NOVI ZADRUŽNI OBJEKTI

Močno je razvita hranilna služba. Število vlagateljev je naraslo nad 33.000, število obratovskih knjižic pa na 9944; hranilne vloge in dobroimetja na obratovskih knjižicah znašajo 742 milijonov.

V referatu se je tov. Ingolič precej zadržal na vprašanju poslovnih zvez in ugotovil, da je treba poslovne zveze postaviti tako, da bodo v skladu z obstoječim stanjem čimuspješneje vplivale na spremembo tega stanja in zagotovile hitrejši napredek na vasi. Dalje je omenil referent še vrsto zadružnih objektov, ki so bili zgrajeni s sredstvi zadružnih organizacij. Tu so razni agroservisi, ki so izredno važni za nadaljnjo mehanizacijo kmetijstva. Omenil je nove mlekarne v Murski Soboti, Sežani, Novem mestu, Ljubljani, Bovcu, Kobaridu in nekaterih preurejene, ki neposredno vplivajo na razvoj živinoreje. Omenil je mrežo osemeljevalnih centrov, ki bodo omogočili umetno osemenjevanje 80.000 krav letno, dalje vinske kleti v Brdih in Metliki, tovarno močnih krmil v Ljubljani, hladilnice v Dekanih in Ljubljani, klavnice v Ljubljani itd. Ti objekti bodo omogočili razvoj in usmerjanje osnovne proizvodnje, osnovno predelavo in prodajo kmetijskih pridelkov.

UTRDIŠTEV KMETIJSKEGA ZADRUŽNOSTVA

Iz doseženih uspehov je razvidno, da se je kmetijsko združenstvo nadalje razvilo in utrdilo in da postajajo kmetijske zadruge vse bolj odločilna organizacijska oblika sodelovanja in povezovalna privatnega sektorja kmetijstva s socialističnim sektorjem gospodarstva. Kmetijske zadruge so vse bolj tako v splošnem družbenem interesu, v interesu napredka kmetijstva in ob istostanem interesu samih kmetov, da se sposobne zagotoviti socialističen razvoj vasi. Tako njihova vloga je zlasti vidna tam, kjer zadruge že razpolagajo z znatnejšimi proizvodnimi sredstvi, kjer postajajo s pomočjo teh sredstev soorganizatorji sodobnejše kmetijske proizvodnje na individualnih posevkih. V teh zdrukah se vse bolj spajata družbena lastnina in zadružna dejavnost s privatno

lastnino in individualno proizvodnjo. Tu se bje boj med drobnoblagovnimi tendencami in načrtnim delom ter napor, kako v nenehnem obnavljanju proizvodnje in prometa s kmetijskimi pridelki vse bolj krepiti in razširjati družbeno lastnino ob istočasnem razvijanju interesa delovnih kmetov za tak razvoj.

PO POTI ZADRUŽNE KOOPERACIJE

Na poti naše socialistične rekonstrukcije kmetijstva smo torej dosegli stopnjo, ki vse bolj omogoča in nujno terja, da njegovo nadaljnje izgrajevanje, na daljnje povečevanje proizvodnje in njegovo razširjeno reprodukcijo v še večji meri kot do sedaj povežemo z novimi tehnološkimi osnovami, zlasti pa s formiranjem novih proizvodnih procesov. To zahtevo postavlja tudi dejstvo, da v ozke okvire utesnjeno drobnoposestniško kmetijstvo ni sposobno zagotoviti trajnega dviga kmetijske proizvodnje in pa predvsem to, da se kot tako ni sposobno razvijati v smeri, ki jo zahteva in nudi čas. Zato je prav, da krepke naše kmetijstvo še hitreje po poti, ki ne pozna ne okvirov ne utesnitve. To pa je pot zadružne kooperacije.

Tovariši Ingolič je v zadnjem delu svojega referata ugotovil, da je naše kmetijstvo še vedno zaostalo, čeprav že govorimo o izostanem kmetijstvu. Ugotovil je, da se s pomočjo zadružne kooperacije že porajajo novi sodobnejši načini obdelave, uvaja se napredna agro in zootehnika, nastajajo številni moderni nasadi in podobno. Vsič temu pa imamo še velike rezerve. Te bomo lahko izkoristili upoštevajoč nove tehnološke osnove v našem kmetijstvu, nove metode dela s pomočjo modernih družbenih proizvodnih in drugih sredstev ter novih odnosov. Tako je dejal tov. Ingolič, da bi z uvedbo sodobnega načina gospodarjenja na naših pašnikih in travnikih lahko povečali proizvodnjo mesa in mleka toliko, da bi si povečali letni dohodek za nad 7 milijard dinarjev, pri hmelju za 2,5 milijarde dinarjev, pri žitu za 3 milijarde dinarjev. Prav tako imamo velike rezerve v sadjarstvu, vinogradništvu, pri pridelovanju krompirja, uvažanju zdravilnih zelišč, pridelovanju novih zemljiških površin z manjšimi melioracijami in na sedanjih nerodovitnih stelnikih. Iz gradiva za izdelavo perspektivnega plana je skratka razvidno, da je moč v naslednjih petih letih povečati kmetijsko proizvodnjo za 30% in dvigniti dohodek za nad 15 milijard dinarjev.

Tudi v prihodnje se bomo borili, da se uresniči prepoved atomskega orožja

Mi hočemo sodelovati z vsemi deželami, mi hočemo, da naposled preneha tekmovalje v oboroževanju. Mi hočemo, in ne samo hočemo, marveč menimo, da je za rešitev človeštva nasplošna absolutno potrebno, da v nobenem primeru ne smemo uporabiti atomskih sredstev za medsebojno uničevanje. (Viharno odobravanje.) Mi menimo, da bi bila to katastrofa za človeštvo. V tem oziru, glede prepovedi uporabe atomskih vojni sredstev za uničevanje človeških življenj, in ne samo človeških življenj, marveč vsega živčega na zemlji, menimo, da je težnja po rešitvi pred takšno nevarnostjo življenjski cilj vseh narodov na svetu, vseh ljudi, ki mislijo, da se uporaba takšnih sredstev ne more omejiti na eno samo področje in na posamezne države, marveč da lahko prinese katastrofo vsemu človeštvu. Mi se bomo tudi v prihodnje borili, da se uresniči prepoved uporabe teh sredstev. V tem oziru ne le korakoma vzporedno z drugimi, marveč apeliramo na vse ljudi, na vse narode sveta, naj se združijo v enotnem boju, da se vojne, zlasti takšne vojne, kakršne bi bile zdaj, ko bi uporabili atomska sredstva za medsebojno uničevanje, prepovedo, in ne samo vojne, marveč tudi pokusi z atomskim in vodikovim orožjem. Tovariši in tovarišice, mi smo nedavno javno že povedali, kaj mislimo o tem. Zda ljudje na vsem svetu čedalje jasneje in glasneje protestirajo in mi se pridružujemo tem protestom.

Pomislite, dragi moji prijatelji, koliko več sredstev bi lahko dajali za zboljšanje življenjskega standarda naših ljudi, za nagli napredek v izgradnji naše socialistične države, da nam ni treba imeti toliko vojske in dajati toliko za oboroževanje. Govorim o naših, jugoslovanskih okvirih, toda to ne zadeva samo nas, marveč vsak narod na svetu posebej. To velja za vse narode, ker vsi prav zaradi tega mnogo trpe. Zato je nerazumljivo, kaj silni nekateri ljudi, da nalagajo svojim

narodom takšno breme (ploskanje). Nerazumevanje tega problema mora napotiti zdravo mislečega človeka, da reče, da je na svetu žal še mnogo ljudi, ki obravnavajo te stvari in ki v tem oziru še zdaj izpričujejo presenetljivo nerazumevanje.

Tovariši in tovarišice, kakor sem rekel, sloni naša zupanja politika na načelih mirne koeksistence. Koeksistencija je nujni pogoj za življenje človeštva. Kaj namreč preostane zdaj ljudem, če nečemo v miru medsebojno sodelovati, marveč če gledajo samo v eno smer, samo na to, kdo bo zbral več sile in sredstev za uničevanje, kdo bo močnejši? Kaj preostane ljudem, če bo glavni cilj še zmerom sila? Ljudem preostane uničevanje samega sebe! Kakšen pa je izhod iz tega? Izhod je prav v tem, da ne smemo hoditi po poti samouničevanja, marveč po poti mirnega sodelovanja. Mar se plača zdaj vojskovati in pogubiti svojo in druge države? Mar se plača vojskovati zaradi nekaterih problemov, ki se niso urejeni prav zato, ker so, ki so šlo zanje, gledali samo na to, kdo je močnejši, niso pa si prizadevali, da bi neurejena vprašanja uredili skupno, kar bi predvsem koristilo tistim deželam, ki imajo takšna medsebojna neurejena vprašanja. Vsa bi moral nekoliko popustiti, pa bi postopoma prišli do ureditve. Predvsem bi morali razumeti, da se ne plača investirati tako ogromna sredstva, da bi si silo uredili mednarodne probleme! (Odobravanje.)

Tovariši in tovarišice, ko govorimo o naših stikih z zahodnimi deželami, vemo, da je tam kapitalistični sistem, torej drugačen sistem, kakor je naš socialistični. Lahko pa rečemo, da doslej v povojnem obdobju od ene strani nismo imeli posebnih težav, ki bi ogrožale naš socialistični sistem. Del propagande teh dežel je res več zmerom naperjen proti nam kot socialistični državi. Toda to nas ne more odvneti od poti sodelovanja v tistih vprašanjih, ki so skupnega interesa. Naša zuna-

Besede tovariša Kardelja

Po referatu tovariša Ingoliča so se oglašali k besedi številni delegati. Ing. Vilma Pirkovič je razpravljala o vlogi žena-zadružnic in o njihovih uspehih. Ivan Knez iz Kopra je govoril o neobdelanih površinah, docent ing. Adamič pa je obširno govoril o vzgoji kmetijskih strokovnjakov in o nujnosti stipendiranja mladih ljudi. Obširno o dolenskem kmetijskem področju je govoril Viktor Zupancič iz Novega mesta, ing. Janez Perovšek pa je navezal nekaj besed na razpravo ing. Adamiča in poudaril važnost nižjih kmetijskih šol, ki vzgajajo osnovni kmetijski in zadružni kader.

Nato se je priklasil k besedi tovariš Kardelj. Predvsem se je pomudil ob nekaterih splošnih vprašanjih v naši kmetijski zadružni politiki in nalogah, ki jih morajo s tem v zvezi urediti naši zadružni, prav tako pa politični in družbeni činitelji na vasi, se pravi, vsi zavedni činitelji, ki se bojujejo za pospeševanje kmetijske proizvodnje in za ustvarjanje takšnih ekonomskih odnosov na vasi, ki bodo zagotovili tako večjo proizvodnjo kot stalno zboljševanje gnetnega položaja delovnega kmeta in socialistične odnose. Podpredsednik Edvard Kardelj se je strinjal z ostalimi, ki so govorili v razpravi, o tem, da so bili v Sloveniji v zadružništvu doseženi uspehi glede na splošni napredek v kmetijstvu. Ti uspehi so potrdili pravilnost naše orientacije v kmetijstvu, hkrati pa terjajo, da se v našem bodočem delu neprestano borimo za jasno perspektivo in orientacijo v naši politiki na vasi.

Poglavite važnosti je, je rekel tovariš Kardelj, da imamo pri presoji naših uspehov in pomanjkljivosti vselej pred očmi to, da bodo pravi uspehi edinele tisti, ki bodo rodili trajne materialne sadove in ki bodo hkrati privedli do socialističnih odnosov na naši vasi. Na drugi strani bo edinele dejansko socialistična preobrazba naše va-

si tista, ki bo privedla do večje proizvodnje, hkrati pa tudi do boljših pogojev za delovnega kmeta in delovne ljudi na vasi. Po mnenju podpredsednika Kardelja bi napravili napako, če bi skušali ta dva momenta ločiti drug od drugega.

Pri tem, seve, igra glavno vlogo osebna gospodarska zainteresiranost kmetijskih proizvajalcev. Kmetijski proizvajalec mora imeti perspektivo, da se bo njegov položaj v okviru našega zadružnega gibanja stalno izboljševal, to pa bo dosegel samo tedaj, če bomo neprestano krepili tiste ekonomske družbene činitelje, ki lahko edinele zagotovijo takšno perspektivo kmetijskemu proizvajalcu, se pravi zadruge, socialistična posestva in druge napredne organizacije na vasi.

Ko je tovariš Kardelj govoril o orientaciji, da bi nalagali več družbenih sredstev v kmetijstvo, ki je temeljna značilnost našega perspektivnega plana, je poudaril, da je treba tu upoštevati predvsem dve stvari: prvič, kaj bomo dosegli v proizvodnji, in drugič, kako bomo razdeljevali dohodek, ki ga bo prineslo nalaganje družbenih sredstev. Edinele tako bomo zagotovili, da bodo naše zadruge na vasi dejansko postale ekonomski činitelj in organizator kmetijske proizvodnje.

S tem v zvezi je tovariš Kardelj govoril o potrebi po stalnem zboljševanju odnosov znotraj zadruge, o funkciji in položaju upravnikov zadruge, o odnosu organov družbenega samoupravljanja in zadružnikov; o položaju obrata v zadrukah; o načelih, na katerih morajo temeljiti odnosi zadrug v socialistični kooperaciji z individualnim proizvajalcem; o skladih zadrug itd.

Tovariš Kardelj se je strinjal s tem, da je treba nadalje delovati tudi za izpopolnjevanje zakonov in drugih ukrepov, ki se nanašajo na zadružništvo, poudaril pa je, da je v boju za napredek

vendarle poglavitni nepretrgani boj za povečanje produktivnosti, zmanjšanje proizvodnih stroškov, boljše organizacijo dela, zlasti pa potreba, da se dejavnost zadruge na njenem področju razvija na podlagi gospodarske računic in medsebojnih interesov individualnega proizvajalca in družbe.

Na koncu je podpredsednik Kardelj govoril tudi o kadrovskih vprašanjih. O tem vprašanju je spregovorilo več diskutantov. Strinjal se je s tem, da naše šolanje kmetijskih strokovnjakov predolg traja in da je predrago. Po njegovem mnenju je to posledica preobremenjenih programov in težni, da bi s poukom na univerzi oblikovali strokovnjake splošnega profila, namesto da bi začetni program v skladu s potrebami kmetijske službe in možnostmi družbe. V zvezi s tem je opozoril tudi na to, da je treba razvijati široko omrežje srednjetehtničnih agromskih šol in tečajev.

»Naloga, o katerih sem tu govoril in ki prihajajo na dnevni red v našem kmetijstvu in zadružništvu, so zares velike,« je rekel na koncu podpredsednik Kardelj. »Razume se, da jih ne morejo izpolniti samo zadružne zveze in zadružne organizacije. To so naloge, ki jih moramo reševati vsi skupaj, ne kampanjsko, marveč s sistematičnim delom, tako da do ločimo jasno perspektivo in oblikujemo našo politiko socialistične preobrazbe vasi prek prakse.«

Po razpravi tov. Kardelja je Stane Savc govoril o zadružnih hranilnicah in posojilnicah, pred njim je obširno govoril o vprašanjih pašništva in ureditvi planin bohinjski delegat Zupan, drug, prijavljeni diskutanti pa so odstopili zaradi časovne stiske. Sledila je razrešnica upravne mu in nadzornemu odboru, na kar je občni zbor izvolil nov 25-članski upravni in petčlanski nadzorni odbor ter 35 delegatov za občni zbor Zadružne zveze FLRJ.

Adenauer intervenira

Poglaviti razlog Adenauerjevega posebnega razgovora v Washingtonu je njegova želja, da bi se razgovor izpeljal iz Lancaster House, kjer se oblikuje možnost prvega sporazuma o razorožitvi, ne bo odprl glasovnih listkov njegove stranke na septembrskih volitvah ter da ne bo do temeljnih razmazov njegove teze, da je moč združiti Nemčije doseči samo s pomočjo vojaške sile.

Prvi uradni obisk 80-letnega kanclerja v ZDA je temu pred štiri leti prinesel ugled, ki je pripomogel k temu, da je zmagal na parlamentarnih volitvah leta 1953. Razlog za njegov uspeh, peti polet prek oceana pa ni samo v potrebi, da spodreže posledice nedavne štirinajstrednje ameriške tujerazne njegovega glavnega volilnega tekmeca, socialno demokratskega vodje Ollenhauera, katerega potovanja je lahko volivcem pokazalo, da kancler nima izključnega interesa do naklonjenosti ZDA.

Tokrat je vodja zahodnonemške vlade krenil v Washington tudi zato, da bi spoznal možnosti da bi ZDA in SZ, ki iščeta kompromis o razorožitvi, sklenili sporazum, ki bi vključeval določeno demilitarizacijo in kontrolno razorožitvi v obeh sedanjih Nemčijah, s tem pa dejansko ne odloči, marveč pospeši združitev Nemčije, toda spravi ob ugled vse njegove, namreč kanclerjeve, zamisli o poteh nemške združitve ter o značaju in vlogi bodoče združene Nemčije.

Zahodne velesile so namreč pred dvema letoma na ženevski konferenci z Edenovim načrtom ponudile Sovjetski zvezi v zameno za združitev Nemčije pakt o varnosti, tako da bi ustvarili eno omejitve in kontrole oborožitve z obeh strani demarkacijske črte med združeno Nemčijo in vzhodno Nemčijo, vendar niso dosegli sporazuma, vendar neovropskim deželami. Na tej podlagi je zamisel o coni zmanjšane oborožitve spet oživela v sedanjih razpravah med velesilami. Toda zdaj z zelo različno razliko. Osnovna misel je bila, naj bi cona zmanjšane oborožitve segala na obe strani meje med združeno Nemčijo in vzhodnim blokom, marveč naj bi bila vzdolž sedanje demarkacijske črte, ki loči obe Nemčiji, kar v bistvu pomeni najprej delno razorožitve, potem pa morebitne razgovore o združitvi Nemčije. Takšni namori so prišli zelo jasno do izraza v zadnjih spomenih sovjetske vlade, ki jo je predložila na zasedanju ožjega odbora OZN v Londonu, toda po vsem sodeč je dal ameriški delegat Stassen pogovoru za mnenje, da ti namori tudi Američanom niso tuji in da imajo ZDA

svoje zamisli o ustanovitvi cone letalskega nadzorstva nad razorožitvijo v sruce Evrope. Sicer pa je tudi predsednik Eisenhower na eni izmed zadnjih svojih tiskovnih konferenc izjavil, da je treba sleherni načrt, ki je podoben nekdanjemu Edenovemu načrtu, skrbno preučiti.

Perspektive sporazuma med ZDA in SZ, ki bi vsebovali tudi takšne elemente, je v Bonnu izrazil prelah. Njegov odziv je bilo čuti v Washingtonu prav tedaj, ko se je ameriški delegat Stassen med odmorom v delu konferenč o razorožitvi posvetoval s predsednikom Eisenhowerjem ter predstavniki vlade in Kongresom, ki so odgovorni za varnost, o stališču, na katerega se bodo postavile ZDA v drugem delu konference glede na to, da so se začele oblikovati realne možnosti za začetni sporazum. Novih napotkov, ki so jih dali Stassen, niso še objave, kaže pa, da je prelah v Bonnu hkrati z glasovi tistih ameriških krogov, ki nasprotujejo razorožitvi, vplival na naravo ameriške temeljne zamisli o razorožitvi, vsaj kar zadeva letalsko nadzorstvo v sruce Evrope, se pravi tudi v Nemčiji.

Prezgodaj pa bi bilo reči, da so se ZDA že odločile, da bodo realne možnosti za delni sporazum o razorožitvi izvajale na ljubo, glediščem zahodnonemškega kanclerja, ki doslej niso niti za pred premaknili z mirne loke niti vprašanja združitev Nemčije niti vprašanja varnosti v Evropi. Minister Dulles je ravno izjavil, da bodo ameriški državljani s svojimi zavezniki in kanclerjem Adenauerjem razpravljali o tistih delih ameriškega predloga o razorožitvi, za katere se zanimajo, med drugim o tistih, ki se nanašajo na vprašanje nadzorstva nad razorožitvijo.

Ce izhajajo novi ameriški predlogi iz »življenjskih koristi ZDA«, o čemer je govoril minister Dulles - ustrežajo pa bodo tudi življenjskim koristim vsega sveta, če bodo dovolj širokogrudni - potem obzirnost naproti zahodnonemški vojni računici in bonnskim glediščem ne bi smela vplivati na izid londonske konference, v delo katere so uprte oči narodov vsega sveta. Zmanjšanje možnosti za začetni sporazum o razorožitvi ali omejitve morebitnega sporazuma bi morda res lahko pomagalo zahodnonemškemu kanclerju v njegovem boju s socialistično demokracijo, ki postaja čedalje močnejša, toda s tem zmanjšanjem in omejitvijo ne bi bila storjena usluga niti združeni Nemčiji niti nujno potrebni ureditvi evropskega in pomiritev svetovnega položaja. J. Altmüller

Pripravljenost na obeh straneh da bi v razorožitvenem ožjem odboru dosegli vsaj delen sporazum

London, 27. maja. Tu se je danes nadaljevalo zasedanje razorožitvenega ožjega odbora, ki traja že dva meseca. Kljub novim ameriškim predlogom, s katerimi je Harold Stassen davi prispel iz Washingtona in ki naj bi omogočili vsaj delen sporazum med Zahodom in Vzhodom »na pol poti«, pa tu sodijo, da utegnejo razgovori trajati še nekaj časa.

Dopoldne so se v zunanjem ministrstvu sesjali delegati zahodnih članic ožjega odbora. Stassen jih je podrobno obvestil o ameriških načrtih.

Glede na te predloge kakor tudi sprito načrtov, ki jih je sovjetski delegat odboru predložil tik pred zadnjo prekinitvijo, kakor tudi nasvetov dežel izven od-

bora, pa vendar kaže, da bo sedanja faza razgovorov odločilna za začetne sporazume. Vse v odboru sodelujoče dežele so se sporazumele, da je treba v sedanjih pogojih nekaj ukreniti v zvezi z razorožitvijo in z ublažitvijo mednarodne napetosti.

Sovjetski načrt obsega predloge o zmanjšanju oboroženih sil,

vojaških proračunov in klasične oborožitve, o prepovedi poskusnih atomskih eksplozij in sploh o opustitvi jedrskega orožja, o zmanjšanju tujih vojaških kontingentov v posameznih deželah, ustanovitvi cone pod letalskim nadzorstvom in o kontrolnih znamenjih na obeh straneh črte vzhod-zahod.

Bojilne izjave, ki spremljajo nadaljevanje dela v ožjem odboru, so vsekakor povečale upanje, da bodo dosegli kompromis o delnem sporazumu. Kakor zatrjujejo, bo ameriška delegacija med drugim predlagala, naj jedrsko oborožitve omeje na SZ, Veliko Britanijo in ZDA, in delno zmanjšanje klasične oborožitve.

Nemara bo že v bližnjih dneh znano, koliko sta ena in druga stran pripravljena konkretno popustiti in vskladiti svoja gledišča. V roku dveh mesecev bo moral ožji odbor razorožitveni komisiji OZN predložiti poročilo o rezultatih svojega dela.

Današnja seja ožjega odbora je trajala vsega pol ure. Kolikor je bilo mogoče izvedeti, Stassen na njej še ni predložil novih

ameriških načrtov. Po seji pa sta Stassen in sovjetski delegat Zorin novinarjem dejala, da sta pripravljena na konstruktivne razgovore in na to, da bi dejansko dosegli vsaj delen sporazum.

Gromiko in Žukov v Budimpešti

Budimpešta, 27. maja (Tanjug). Davi sta prispela v Budimpešto sovjetski zunanji minister Gromiko in obrambni minister maršal Žukov, da bi zaključila pogajanja o pravni ureditvi položaja sovjetskih oboroženih sil na Madžarskem. Sestala sta se z Istvanom Dobijem in Janošem Kadarjem. Zvečer pa je bil novi sporazum podpisan. V uradnem poročilu o sporazumu je rečeno, da je bil sklenjen v skladu s sovjetsko-madžarsko deklaracijo z dne 28. marca t. l. ki izraža prepričanje, da je prisotnost sovjetskih čet na Madžarskem v sedanjem položaju potrebna za skupno obrambo obeh dežel.

BONN NA ZAHODNIH POZICIJAH

Spet zavrnitev

zadnjih sovjetskih predlogov o združitvi obeh nemških dežel in sistemu evropske kolektivne varnosti

Bonn, 27. maja (Reuters). Danes so objavili spomenico, ki jo je poslala zahodnonemška vlada Sovjetski zvezi in v kateri pojasnjuje svoje mnenje o vprašanju evropske varnosti. To vpra-

šanje veže na združitev obeh nemških dežel.

V spomenici, ki so jo izročili sovjetski vladi že v petek, bonnska vlada izjavlja, da je pripravljena razpravljati o sistemu evropske kolektivne varnosti v okviru predlogov, ki so jih zahodne države sprožile na ženevski konferenci zunanjih ministrov v oktobru leta 1955. Glede združitve Nemčije izjavlja, da je pripravljena sporazum o tem povezati z obveznostjo, da se odpove-
daji uporabi sile in da prouči vse druge stvarne predloge sovjetske vlade o tem vprašanju.

Bonnska vlada izjavlja, da hoče ZSSR s svojimi predlogi o združitvi obeh Nemčij združitev pravzaprav preprečiti. Bonn odklanja predlog ZSSR, naj bi se o tem vprašanju pogajali predstavniki Zahodne in Vzhodne Nemčije. Zahodna Nemčija ne more priznati vzhodnonemške vlade zaradi tega, ker bi s tem priznala in dopustila sedanjo razdelitev dežele. Nadalje meni, da je moč pravi razlog za neuspehe vsega prizadevanja za združitev Nemčije najti v dejstvu, da Sovjetska zveza še ni sprejela zahodnih predlogov, ki povezujejo vprašanje evropske varnosti in združitev Nemčije. Bonnska vlada pripominja, da še noben sovjetski predlog o tem vprašanju ni bil konstruktiven.

Glede razorožitve izraža bonnska vlada pripravljenost, da v okviru splošnega razorožitvenega sporazuma sodeluje pri določanju največjega števila oboroženih enot posameznih dežel.

KONRAD ADENAUER V WASHINGTONU

Pred dejstvom

novih ameriških razorožitvenih predlogov

Washington, 27. maja (Reuters). Tu so se danes nadaljevali ameriško-nemški razgovori, ki so se začeli včeraj v Gettysburgu, kjer sta se sestala zahodnonemški kancler Adenauer in ameriški predsednik Eisenhower. Adenauer se je pozno sinoči sestel s svojimi svetovalci, da bi se pripravil na današnje razgovore z Dullesom. Razgovorov se bo udeležil tudi zahodnonemški zunanji minister Brentano, ki je sinoči prispel v Washington.

Tu pravijo, da si bodo ameriški državljani med razgovori prizadevali, da bi pridobili Adenauerja za nove ameriške predloge o razorožitvi, po katerih bi Zahodno Nemčijo morebiti vključili v krog letalske razorožitvene kontrole. V soboto je Eisenhower odobril te predloge, ki jih bo Stassen danes predložil ožjemu odboru razorožitvene komisije OZN, ki spet zaseda v Londonu. Ameriško-zahodnonemški razgovori bi morali prispeti k dolgoročni načrti ZDA o razorožitvi, hkrati pa naj bi določili

stadij razorožitve, v katerem bi bilo moč misliti na združitev Nemčije. Menijo, da bodo v Washingtonu govorili tudi o jedrski oborožitvi zahodnonemške vojske. ZDA bi rade uredile stvar tako, da bi bil končni sklep o tem odvisen od sado sedanjih razgovorov o razorožitvi v Londonu.

Današnji razgovor Adenauerja in Brentana z ameriškim državnikom se je nanašal na vprašanja v zvezi z združitvijo obeh nemških dežel, Atlantsko zvezo, organizacijo in oborožitvijo zahodnonemške vojske ter zahodnoevropsko integracijo.

Zvečer sta se Adenauer in Dulles ponovno sestala in govorila o obliki razorožitvenih vprašanj.

Elektrarna onkraj Košute

Te dni je konzorcij avstrijskih bank v imenu koroske elektrarske družbe (Kärntner Elektrizitäts-AG) razpisal 7% obližnjsko posojilo v višini 40 milijonov šilingov za gradnjo akumulacijske elektrarne na severnem pobočju Karavank, nedaleč od državne meje. Investicija bo znašala okrog 103 milijone šilingov (2,5 milijarde din), pri čemer bodo 80 milijonov kriti s posojilom (zdaj razpisanih 40 milijonov je njegova prva tranša).

Za novo elektrarno v Karavankah bodo izkoristili vodno silo Borovnice, ki izvira izpod Košute in steka v Dravo severno od Apač. Elektrarna bo akumulacijska. Imela bo zmogljivost 15.000 kilovotov in bo rabila le za kritje obteženih konic alasti v zimskem času. Na leto bo dajala okrog 40 milijonov kWh energije.

Iz akumulacijskega jezera, ki ga bodo zgradili v dolini Borovnice in bo držala 4,4 milijona kub. m vode, bodo vodo speljali po 2 km dolgem rovu do vodostana, od tod pa po 2,5 km dolgem tlačnem rovu z znatnim padcem do strojnice, kjer nameravajo posredno postaviti še trpalno postajo, da bodo posredno energijo dravskih elektrarn porabili za črpanje vode iz Drave v akumulacijsko jezero borovniške elektrarne, s čimer se bo letna proizvodnja elektrarne še povečala. Borovniško bode pregradili s 31 m visoko dolinsko pregrado, ki pa ne bo iz betona, marveč iz nasipa zemlje in kamna s lovnatim jedrom. V jugoslaviji smo zgradili že nekaj takšnih pregrad. V Avstriji pa bo to prva te vrste. Umetno jezero bo prepravilo posredno petih slovenskih kmetov Slovencev, ki pa so jim priznali odškodnino v višini 1,5-kratne sedanje prometne vrednosti.

Ha — ali ah?

Zavlačevanje krize v Franciji spričo nesoglasij v centru in na desnici?

Nove kombinacije z Guyjem Molletom

Pariz, 27. maja. (Tanjug). »Informativni mandator« predsednika republike René Pleven je danes sporočil novinarjem, da mostovi med strankami še niso povsem porušeni, da pa so težave, na katere zadeva v premagovanju krize, še zmerom zelo velike. Pleven je zaključil prvo fazo razgovorov s pooblaščenici političnih strank. Jutri ali v sredo bo najbrž poročal predsedniku republike in najbrž terjal še nekaj dni za nadaljnje razgovore.

Zavlačevanje krize pa je že vzbudilo hude skrbi v vseh krogih zlasti zato, ker zdaj ni moč ničesar ukreniti za ureditev mnogih perečih zunanjih in notranjih problemov dežele. Alžirska vojna in velike finančne težave, so glavni vzrok teh skrbi, pa tudi na stike med Francijo ter Tunizijo in Marokom je kriza zelo neugodno vplivala.

Dosedanji Plevenovi razgovori pa so pokazali, da kriza ne bo še tako kmalu premagana. Gledišča strank so še zmerom nespremenjena. Socialisti, brez katerih ni

stabilne vlade v parlamentu, še zmerom mislijo na abstinenco. Stranke v centru se upirajo sestavi nove manjšinske vlade, desnica pa misli znova glasovati proti Molletu, če bi se manjše stranke v centru umaknile pred sedanjimi težavami Francije in prepuštile socialistom, da sami sestavijo vlado. Izhod iz teh treh nezanesljivih kombinacij, ki ga išče Pleven, bi našli samo v primeru kompromisa. Državni sekretar v Molletovi vladi radikal Maurice Faure se je danes zavzel za takšen izhod iz krize in je poudaril, da se bo kriza zavlekla v nedogled, če socialisti ne bodo privolili v razširitev dosedanje vlade pod Molletovim vodstvom.

Guy Mollet doslej pravzaprav ni hotel pojasniti stališča svoje stranke do bodoče vlade, dokler novi predsednik vlade ne bo prišel na dan s konkretnimi predlogi za odpravo poglavitnih skrbi, ki tarejo deželo. Mollet se je sinoči sestel s Plevenom in sta govorila tri ure. Sekretar Socialistične stranke Comin je po sestanku izjavil, da bo vodstvo stranke sklicalo Nacionalni svet, ko bodo znani konkretni predlogi novega mandatarja. Menijo, da je Mollet Plevenu sporočil, da morajo konservativci, ki so dejansko vrgli vlado, napraviti prvi korak. To stališče označujejo opazovalci za poskus, ki naj Molletu utre pot nazaj v vodstvo vlade, ker socialisti menijo, da brez njih noben konservativni kandidat ne bi mogel sestaviti stabilne vlade.

nega reaktorja. Uran je dobila Japonska na podlagi sporazuma z ZDA o mirolnem izkoriščanju atomske energije.

TAJAVAN TOPNIŠKI DVOBOJ MED AMOJEM IN KEMOJEM

Taipeh, 27. maja. (AP). Kakor trdi kuomintanski obrambno ministrstvo, je nastal spet močnejši topniški spopad med kitajskimi baterijami pri Amoju in kuomintanskimi artiljeriji na Kveomju. Zatrjujejo, da so Kitajci izstrelili na otok 145 granat, ki so povzročile nekaj škode.

LIBIJA NOVA VLADA

Tripolis, 27. maja. (AFP - Reuters). Abdul Maid Kubar je sestavil novo vlado. Prejšnji predsednik Ben Halim je odstopil iz zdravstvenih razlogov. V novi vladi so razen šest ministrov bivše vlade tudi Sadik Muntasar, Abdul Dibani in Vahbi Buri, ki so prvegi ministri za obrambo, sodstvo in zunanje zadeve. Novi ministrski predsednik Kubar je bil v prejšnji vladi zunanji minister.

PISMO IZ AVSTRALIJE

ARSA STEFANOVIĆ

AVSTRALIJA POZABLJA

na »Old Week« in se navzema »ameriškega duha«

Melbourne, maja. Kakih dva tisoč ameriških mornarjev z neke križarke in štirih rusilcev se je mudilo te dni v Melbourneu. Skupaj z Avstralsci so praznovali veliko zmago ameriške mornarice nad Japonsko v bitki severno od Salomonskih otokov na Pacifiškem oceanu. Bilo je mnogo lepih besed o avstralsko-ameriškem prijateljstvu, priredili so skupne parade in sprejeme. To je oživilo spomine na mračne dneve nedavne minulosti pred 15 leti. Takrat je grozila Avstralski japonska invazija. Pa tudi na sedanji niso pozabili. Tisk je poročal, da bo 2000 ameriških mornarjev v šestih dneh pustilo v Melbourneu 300.000 dolarjev. Mislijo so tudi na prihodnost; nekaj ameriških mornarjev se je poročilo z avstralskimi dekleti.

Ta dva momenta iz sedanjosti in prihodnosti bi bila nepomembna, ko ne bi krila v sebi bistvenih značilnosti sodobnega življenja v Avstralski. Naj je bilo poročanje o teh 300.000 dolarjih v slavnostnem vzdušju velike proslave še tako neokusno, vendar kaže na neovirno resnico, na veliko pomanjkanje in lov za ameriški dolari v tej deželi. Ogromna preostanost in bogastva v Avstralski so brez ljudi in kapitala mrtva.

Nekoč so bile oči avstralskih gospodarstvenikov uprte predvsem v London.

Tisti časi so minili. Angleške zlate rezerve ritmiko največjega dela mladega avstralskega rodu.

Mladi in ekspanzivni avstralski kapital išče zdaj podpore na vzhodni strani Pacifika. Babice in prababice avstralskih deklet so bile naročene na londonske modne morda tudi staromodne revije in časnike. Ljudje so varčevali, da bi še enkrat v življenju videli Picadilly, preživeli večer v Old Weeku in čutili večnega Shakespearovega duha.

Sedanji mladi rod ne trpi mnogo, ker v vsej Avstralski ni nobenega količaja pomembnega dramskega ali opernega gledališča. Ameriški glasbeni filmi. Elvin Priestley, ritem rock-and-rola, revijski programi, »razburljiv« romani, ki jih človek za lahkoto prebira tudi v napito polnem tramvaju, avtobusu ali vlaku, vse to ustvarja novega duha avstralskega mladega človeka. O potovanju v Hollywood sanja mnogo mladih avstralskih deklet. Na desetine lepših izmed njih dobi vsako leto kot največjo nagrado brezplačni vozni listek, da se lahko odpeljejo v to »Meko«. Old Week je že vse preveč »old«, da bi bil šel še v korak s sodobno »misleno

KOLIKO JE VREDNA LANDYJEVA TEKMA?

Vprašanje privlačnosti ni izključno področje mladosti. Prav te dni potuje 11 izkušenih pridobitnikov iz Viktorije iz ene ameriškega mesta v drugo z edinim namenom, da bi po njih vzorcih napravili Avstralsko dovolj privlačno za ameriški kapital. Njihovo poslanstvo so dolgo skrbno pripravljali. Iz vrst organizatorjev tega poslanstva smo zvedeli, da je bilo lansko, predolimpijsko sodelovanje Johna Landyja na nekaterih atletskih tekmah v ZDA zamišljeno in realizirano na pobudo ne športnih, marveč gospodarskih krogov Avstralske. Nekateri računji tudi kažejo, da je Landyjevo sodelovanje pripomoglo k ugledu Viktorije bolj kakor to, da so objavili v ameriškem tisku na tisoče oglasov. Pred obiskom pridobitnikov Viktorije v ZDA so veliki ameriški časniki in revije objavili mnogo oglasov in člankov o avstralskih gospodarskih razmerah. Ze med Olimpiado so se nekateri člani

tega poslanstva sestali z ameriškim športnim reporterji. Šad tega razgovora je bil, kakor beleži melbournski »Sun«, da so več pisali o Viktoriji kakor o športu. Člani misije bodo podarili ameriškim pridobitnikom v ta namen posebej natiskano knjigo o Avstralski. Pred odhodom v ZDA so sprožili akcijo, da bi od lastnikov večjih melbournskih podjetij zbrali 43.000 dolarjev. Toliko naj bi veljala posebna priloga »New York Timesa« o Avstralski. Od šestnajstih strani te priloge naj bi bili dve tretjini oglasov, tretjina pa člankov.

Tudi na televizijo niso pozabili. Dva hollywoodska snemalca sta priletela v Melbourne, da bi posnela nekaj priložnostnih kratkih filmov za program ameriških televizijskih postaj. Pa tudi čas za obisk avstralskih pridobitnikov so skrbno izbrali. V maju pred petnajstimi leti je prišlo do velike pomorske bitke, ki jo je rešila Avstralsko pred japonsko invazijo. Admiral Felix Stump, poveljnik ameriškega pacifiškega ladjevja, se je mudil s svojimi mornarji v Melbourneu, vtem ko so se podjetni pridobitniki Viktorije pogajali s finančniki Chicago. Od 23. aprila do 1. junija se bodo člani gospodarske misije iz Viktorije sestali z vodilnimi predstavniki ameriških bank, družb za civilni zračni promet, za proizvodnjo težke opreme in kmetijskih strojev, za gradnjo cest ter predstavnikov trgovine, podjetij živilske industrije, nafte in tekstilij ter lastniki velikih ameriških časopisnih koncernov.

(Konec prihodnjib)

Z VSEH STRANI SVETA

2,7 MILJARDE LJUDI

New York, 27. maja. (USIS). Statistiki OZN so objavili, da se bo prebivalstvo na svetu do konca tega stoletja podvojilo, če bo še naprej tako naraslo. Zdaj živi na svetu 2,7 milijarde ljudi. Vsako uro se to število poveča za 5000, tako da znaša letni prirastek 43 milijonov ljudi. V demografskem zborniku OZN je rečeno, da smrtnost v vseh deželah naglo pada, da se bo do leta 2000 povprečno 18 ljudi na 1000 prebivalcev.

DEMONSTRACIJE PROTI BRITANJI

Nikozia, 27. maja. (AFP). Po ulicah Nikozije je sinoči demonstriralo na stotine študentov in učenecv z zahtevami, naj dovolijo etnarhu Makariosu, da se vrne na Cipr. Nosili so transparente in vzklikali proti Britaniji. Vmes so posegale britanske čete in demonstracije razpadle. Nekaj so jih tudi aretirali.

TUDI FRANCOŠKE LADJE BODO ZAPLELE NA PREKOP

Kairo, 27. maja. Agenti francoskih pomorskih družb v Suezu so končali priprave za plovo obkrog 40 francoskih ladij po prekopolu. Ladje so zdaj zasledene v Džibutiju in Somali in čakajo navodil, da lahko zaplujejo v prekopol.

JAPONSKA URAN IZ ZDA

Tokio, 27. maja. (AP). - Posebno letalo je pripeljal iz ZDA 10 kg obogatene urana, ki ga bodo porabili za počen prvega japonskega poskusa.

Alžirski kvistlingovec ubit

Pariz, 27. maja. (Tanjug). V Parizu je bil sinoči ubit podpredsednik alžirske skupščine emir Sekal, edini član alžirskega posvetovalnega doma, ki je zavrnil poziv Narodnoosvobodilne fronte, naj pretrga stike s francoskimi oblastmi. Ubit ga je alžirski upornik Ben Sadok pred stadionom, kjer je gledal nogometno finalno tekmo za pokal Francije, čeprav je bil v družbi direktorja pariške policije in kakih 10 agentov. Atentatorja so prijeli. Emir Sekal je pol ure pozneje umrl.

V zvezi z atentatom je policija minulo noč preiskala mestne četrti Pariza, kjer žive Afričani, in jih je veliko aretirala. Po ulicah tega dela Pariza križarijo policijske patrulje. Danes so na policiji zaslišali okrog 600 Afričanov.

Samoprispevek v delu je bil vreden več milijonov

V drugi polovici maja so imeli v vseh krajih Ljutomerke občine zbor volivcev. Udeležba je bila zadovoljiva, razprave živahne. Krajevni odbori opravljajo svoje naloge, volivci se radi zbirajo in pogovarjajo o vseh vprašanih svojega kraja, sklepe pa složno izvajajo.

KRAJEVNI ODBORI IMAJO VELIKA GMOTNA SREDSTVA

Volivci so na zadnjih zbiorih predlagali naj velja odlok občinskega ljudskega odbora o samoprispevku, ki ga je izdal za lansko leto, tudi za letošnje. Lani so kmetovalci in kmetijska gospodarstva nazvali na občinske ceste okrog 8000 kub. metrov gramoz in opravili pri popravilu cest okrog 5000 delovnih dni. Ta samoprispevek v delu je bil vreden več milijonov din. Ker so prebivalci vsakega kraja popravljali ceste na svojem področju, ki jih sami tudi največ potrebujejo, so dela vodili zelo samostojno krajevni odbori, o vseh važnejših vprašanjih pa so naredili sklepe skupno z volivci.

Krajevni odbori bodo letos dobili gmotna sredstva tudi od občinskega ljudskega odbora. Upoštevajoč potrebe posameznih

krajev bo ljudski odbor nakazal iz cestnega sklada vsakemu krajevnomu odboru po 70.000 do 110.000 din za potrebe cest, mostov, brvi in drugega. Občinski ljudski odbor meni, da so krajevni odbori in volivci lani pokazali toliko zrelosti, da jim lahko zaupa gmotna sredstva. Oni jih bodo lahko uporabili mnogo bolj koristno, kot če bi na seveda občine odločali, kaj je treba delati. Vrednost prejetih sredstev bodo gotovo pečeali še s prostovoljnimi delom.

PRIPRAVE ZA SKROPLJENJE KROMPIRJA

Na vseh zbiorih volivcev, ki jih imajo vsak drugi ali tretji mesec, so na dnevnem redu tudi kmetijska vprašanja, predvsem taka, za izvedbo katerih je potrebno sodelovanje sosedov, kot zaščita pred škodljivci in podob-

no. Ker vsi kmetovalci še niso združeni, kmetijska zadruga sama ne bi mogla nalog dobro opraviti. Pomaga ji krajevni odbor in zbor volivcev. Na zadnjem zboru volivcev so razpravljali o zatiranju kolerodnega hrošča, ki se je lani pojavil v vseh krajih občine. Naredili so načrte, kako bodo poskrbeli krompir. V vsakem kraju so si izvolili odbor, ki bo skrbel za izvedbo akcije.

SOLSKA STAVBA ALI AVTOBUSE?

Občinski ljudski odbor Ljutomer je dal volivcem v razpravo osnutek o reorganizaciji šolstva, ki ga je pripravil svet za šolstvo. Po tem osnutku bi imeli v vsej občini samo dve osemletki, v Ljutomeru in Križevcih, ker drugje nimajo učilnic. Če bi hoteli ustanoviti osemletke povsod, kjer je dovolj učencev za tako šolo, bi baje potrebovali približno 500 milijonov din za gradnjo poslopij. Toliko sredstev pa ne bodo imeli še dolgo. Laže bodo zbrali ali dobili sredstva za nekaj avtobusov, s katerimi bi vozili učence vsak dan k pouku v navedeni osemletki. To bo gotovo najboljša rešitev. Tako so menili tudi volivci. Vendar bo treba oceniti tudi drugo plat. Če bodo vozili učence v šolo brezplačno, kakor menijo, bodo porabili za avtobuse vsako leto precej milijonov din, nova šolska stavba, ki bi jo zgradili v prihodnjih letih, pa bi bila sicer mnogo dražja, vendar bi služila 50 ali celo 100 let.

VEČ KOT LANI, A SE PREMALO

Čeprav je večina volivcev kmetovalcev, so se zanimali tudi za proizvodnjo obrtnih in industrijskih podjetij. Ljudski odbori so poročali o izpolnitvi proizvodnega načrta za prvo četrtletje, kar so volivci resno ocenjevali in predlagali izboljšave. Vrednost industrijske in obrtne proizvodnje v občini je precej nižja od ene četrtine letne, čeprav je znatno večja, kot je bila lani v istih mesecih. Največji uspeh sta dosegla kolektiva Mizarkega podjetja in Konfekcija v Ljutomeru.

Četrtrič V Bobekovih rokah

Pokal predsednika republike je odan. V njegovem imenu ga je generalmajor Dušan Matić izročil kapetanu moštva Partizan Stjepanu Bobeku. Partizan je v nedeljo v finalnem srečanju premagal Radnički.

PISMO IZ ZAGREBA

Velika prireditev - veliko truda

Gymnastrada v Zagrebu je že na pragu — Pet tisoč domačih in tisoč telovadcev iz tujine — Naglica pri gradnji naprav

Se mesec in pol je do začetka II. Gymnastrade, ki bo od 10. do 14. julija v Zagrebu. V organizacijskem komiteju imajo velika živahnost. Številne komisije imajo polne roke dela. Vsa dana se niso sestanki, vsak dan se pripravljajo načrti tudi za drobna dela itd. Mudi so, kajti Gymnastrada je že na pragu. Velikemu delu je treba še zelo mnogo storiti, da bo lahko Zagreb sprejel svoje goste tako, kot je treba.

Pred dnevi smo obiskali tajnika organizacijskega komiteja Radovana Nedeljkovića in ga zaprosili, da bi za čitatelje »Ljudske pravice« odgovoril na nekaj vprašanj v zvezi s to pomembno manifestacijo.

»Ali nam lahko poveste točno število telovadcev, ki bodo sodelovali na Gymnastradi?«

»Za zdaj vam ne bi mogel povedati točnega števila, čeprav je rok za prijavo že potekel. Računali smo, da bo v Zagrebu sodelovalo zelo veliko število tujih telovadcev in telovadk. Začele so prihajati odgovori. Glede na dosedanje prijave bo na Gymnastradi nastopilo nekaj več kot 6000 telovadcev, toda od tega 5000 članov »Partizana« Jugoslavije, kar pomeni, da bo v Zagrebu sodelovalo okoli 1000 tujih telovadcev in telovadk.«

»Katero državo so potrdile svojo udeležbo?«

»Le-te so: Belgija (16), Wales (62), Madžarska (120), Turčija (30), ČSR (390), Zahodna in Zahodna Nemčija, Sirija, Poljska, Egipt in še neke države s svojimi instituti. Rad bi vam še povedal, da bodo razen »Partizana« in tujih udeležencev na Gymnastradi nastopile še skupina višje šole za telesno vzgojo iz Ljubljane (18), DIF in Jugoslovanska vojsna mornarica (600).«

»V Zagrebu krožijo govorice, da te velike manifestacije ne bo. Kaj pravite k temu?«

»To so neumnosti. Gymnastrada bo, o tem ni nobenega dvoma.«

»Kako je z napravami? Ali bodo vsi objekti, ki jih bodo potrebovali udeleženci Gymnastrade, pravočasno pripravljeni oziroma zgrajeni?«

»Dela na nekaterih objektih so se res začela precej pozno zaradi objektivnih razlogov, kot n. pr. zaradi pomanjkanja sredstev. Nedavno nam je Mestni ljudski zbor Zagreba odobril 325.000 din, s čimer je zagotovljena pravočasna dograditev naprav na stadionih Dinamo, Salata, na srednješolskih igriščih in v dveh dvoranah. V glavnem bomo pripravi.«

»Tako je končno Svet za prosveto in kulturo OLO Maribor določil v investicijskem kreditu primerno vsoto tudi za obnovo tega, za Maribor toliko pomembnega spomeniškega objekta. S 3 milijoni, ki so bili določeni zanj, bo sedaj mogoče izvesti najnujnejša dela, kakor je odvoz porušenega materiala iz notranjosti in obnova zgornjega dela stola, ki je do globine 75 cm toliko načet, da ga bo treba porušiti in nato na novo zaidati. V naslednjih letih upajo, da bo mogoče z novim kreditom popolnoma obnoviti tudi streho in tudi urediti njegovo notranjost.«

Tako je upati, da Sodnemu stolpu ob Dravi ne bo več treba jokati in klicati na pomoč in da bo nasprotno postal v Lento točka, kamor bomo lahko končno vodili tudi domače in tuje turiste.

T.

»Tako je končno Svet za prosveto in kulturo OLO Maribor določil v investicijskem kreditu primerno vsoto tudi za obnovo tega, za Maribor toliko pomembnega spomeniškega objekta. S 3 milijoni, ki so bili določeni zanj, bo sedaj mogoče izvesti najnujnejša dela, kakor je odvoz porušenega materiala iz notranjosti in obnova zgornjega dela stola, ki je do globine 75 cm toliko načet, da ga bo treba porušiti in nato na novo zaidati. V naslednjih letih upajo, da bo mogoče z novim kreditom popolnoma obnoviti tudi streho in tudi urediti njegovo notranjost.«

Tako je upati, da Sodnemu stolpu ob Dravi ne bo več treba jokati in klicati na pomoč in da bo nasprotno postal v Lento točka, kamor bomo lahko končno vodili tudi domače in tuje turiste.

T.

»Tako je končno Svet za prosveto in kulturo OLO Maribor določil v investicijskem kreditu primerno vsoto tudi za obnovo tega, za Maribor toliko pomembnega spomeniškega objekta. S 3 milijoni, ki so bili določeni zanj, bo sedaj mogoče izvesti najnujnejša dela, kakor je odvoz porušenega materiala iz notranjosti in obnova zgornjega dela stola, ki je do globine 75 cm toliko načet, da ga bo treba porušiti in nato na novo zaidati. V naslednjih letih upajo, da bo mogoče z novim kreditom popolnoma obnoviti tudi streho in tudi urediti njegovo notranjost.«

Tako je upati, da Sodnemu stolpu ob Dravi ne bo več treba jokati in klicati na pomoč in da bo nasprotno postal v Lento točka, kamor bomo lahko končno vodili tudi domače in tuje turiste.

T.

»Tako je končno Svet za prosveto in kulturo OLO Maribor določil v investicijskem kreditu primerno vsoto tudi za obnovo tega, za Maribor toliko pomembnega spomeniškega objekta. S 3 milijoni, ki so bili določeni zanj, bo sedaj mogoče izvesti najnujnejša dela, kakor je odvoz porušenega materiala iz notranjosti in obnova zgornjega dela stola, ki je do globine 75 cm toliko načet, da ga bo treba porušiti in nato na novo zaidati. V naslednjih letih upajo, da bo mogoče z novim kreditom popolnoma obnoviti tudi streho in tudi urediti njegovo notranjost.«

Tako je upati, da Sodnemu stolpu ob Dravi ne bo več treba jokati in klicati na pomoč in da bo nasprotno postal v Lento točka, kamor bomo lahko končno vodili tudi domače in tuje turiste.

Živahna nedelja na Vrhniki

Vrhnika, 27. maja. Včeraj in v soboto so bila na Vrhniki številna športna tekmovanja v počastitev Dneva mladosti. Ta tekmovanja so bila do sedaj najbolj množična na Vrhniki, saj je na njih nastopilo vsega skupaj 548 tekmovalcev.

V odbojki je osvojil prvo mesto vojaški kolektiv pred mladinskima aktivoma z Verda in Loga. V nogometnem turnirju je zmagoval kombinirano moštvo Unjarja pred vojaškim kolektivom in aktivom LMS iz Loga. V odbojki tekmi, ki je bila tudi najbolj zanimiva, je Unjar premagal vojaški kolektiv 2:0 (2:0). V namiznem tenisu je zmagal vrhniški »Partizan« pred ekipo JLA in Unjarjem, v streljanju pa mladinski aktiv iz Ligojne pred aktivom Verda in Vrhnike. V atletiki so zmagali mladinci vrhniške vojaške šole. Pri mladinkah pa Log pred Vrhniko. V skupnem plavalju je mladinski aktiv vojaške šole z Vrhnike zmagal pred ekipo JLA in Logom.

V mnogoboju osnovnih šol občine Vrhnika je nastopilo 19 vrst iz sedmih šol okoliških vasi. Vsega skupaj je nastopilo 160 učencev. Dijaki pa so tekmovali v namiznem tenisu in šahu. Košarkarji »Partizana« (mladinci) so igrali z mladinskim moštvom Olimpije iz Ljubljane. Zmagovali so gostje s 87:31. Odbojkarji »Partizana« so z 3:0 zasluzeno premagali Papirničarja iz Verže z rezultatom 3:2.

Deževno vreme je preprečilo izvedbo še nekaterih tekmovanj, kot n. pr. kolesarskih dirk, motociklistične ocenjevalne vožnje, konjskih dirk itd.

T. Kraševac

Mariborska

● MALA KRONIKA

● Dež je kar temeljito prekrizal nedeljske račune Mariborčanov. Temni oblaki so sicer obetali dež že v soboto dopoldne, vendar se je praznovanje Dneva mladosti vzlic temu odvijalo kar nemoteno. V nedeljo pa je deževalo malodane neprenehoma od treh zjutraj do večera. Temperatura je vseskozi padala in je znašala ob enih popoldne 6,2°C. Tako so hoče-noče odpadle številne prireditve na prostem in razmeroma zelo velika množica stalnih mariborskih obiskovalcev turističnih postojank na Pohorju in okolici mesta sploh je prebila dan v glavnem doma.

● Slabega vremena pa še niso ustrašili mariborski in okoliški prostovoljni gasilci. Odločili so se namreč, da svojega praznika letos ne bodo praznovali zadnjo nedeljo v maju, marveč kar na Dan mladosti.

Tako so tudi storili. Vtem, ko so pionirji in mladinci v gasilski uniformi s svojo godbo na čelu sodelovali v veličastni sobotni paradi v mestu, se je več kot 500 starejših prostovoljnih gasilcev v noči od sobote na nedeljo udeležilo skrbno pripravljene mobilizacijske akcije.

V tridesetih gasilskih avtomobilih in na motorjih so se v soboto ob treh popoldne izpred svojih društvenih domov odpeljali v baze v Pekrah, Studenskem gozdu, Kamnici, Malečniku, Hočah in drugih krajih pri Mariboru. Ob osmih zvečer so začeli z najrazličnejšimi vajami, ki so trajale vse do nedeljskega jutra.

● Žal pa ni ostalo zgolj pri poskusni mobilizaciji. Motorizirani kurirji so že kmalu po polnoči obvestili vodstva baz v Koških in Studenskem gozdu, da se je na Trgu Svobode sredi Slovenske Bistrice razvil požar. In sirene so zatulile zares.

V nekaj urah so mariborski prostovoljni gasilci hkrati z domačimi enotami obvarovali precejšnje imetje. Vendar so posledice znatne. Pogorelo je ostrešje nad upravnim poslopjem in skladiščem trgovskega podjetja »Planinka«, razen tega pa so

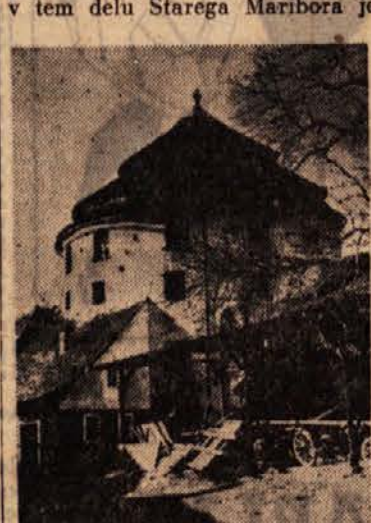
plameni hudo prizadeli tudi garažo, drvarnico in razno orodje ter osebni avtomobil v skupni vrednosti 1.800.000 din. Po prečuti dežurni in hladni noči so se udeleženci gasilske mobilizacijske akcije v nedeljo ob osmih zjutraj postrojili na Glavnem trgu v Mariboru. Ko so poveljniki enot raportirali poveljniku Okrajne gasilske zveze Milanu Klemenčiču, so se prostovoljni gasilci odpeljali v svoje družbene domove.

● Naj za zaključek omenimo še to, da so v nedeljo popoldne in zvečer zabeležili: tako pri kino-predstavi kot v gledališču zadovoljiv obisk. Ob tem so mi prireditelji dejali: »Dobro bi bilo, če bi se ljudje tako zanimali za predstave tudi v primeru lepega vremena...«

Vj. K.

Sodni stolp ob Dravi ne bo več razpadal

Kdo ne pozna v Mariboru slikovitosti, ki jih je prepoln Lent, stari splavarski pristan ob Dravi, čeprav lahko naleti človek prav tam tudi na stvari in pojave, ki bi jih bilo treba odstraniti ali vsaj popraviti v skladu s higiensko-sanitarnimi predpisi. Ena najbolj slikovitih točk v tem delu Starega Maribora je

nedvomno stari Sodni stolp, ostank stare mariborske utrdbe, ki je tekla nekaj okoli srednjeevropskega mesta. Tik pred zadnjo vojno je stolp pogorel. Preostalo ostrešje je razpadlo, zob časa pa

je močno načel že tudi obzidje. Duhovit, morda niti ne študiran človek, ki je najbrž daleč proč od spomeniške zaščite, je v imeu razpadajočega stola napisal na njegova velika vrata: »Jokam! Zakaj? Ker razpadam!« Pristojni činitelji v Mariboru so čutili, da bi bilo treba obnoviti zgornji del stola in mu obnoviti streho. Vendar v prvih popojnih letih ni bilo nikoli dovolj denarja. Tako je zgornji del še bolj preperel.

Letos je končno Svet za prosveto in kulturo OLO Maribor določil v investicijskem kreditu primerno vsoto tudi za obnovo tega, za Maribor toliko pomembnega spomeniškega objekta. S 3 milijoni, ki so bili določeni zanj, bo sedaj mogoče izvesti najnujnejša dela, kakor je odvoz porušenega materiala iz notranjosti in obnova zgornjega dela stola, ki je do globine 75 cm toliko načet, da ga bo treba porušiti in nato na novo zaidati. V naslednjih letih upajo, da bo mogoče z novim kreditom popolnoma obnoviti tudi streho in tudi urediti njegovo notranjost.

Tako je upati, da Sodnemu stolpu ob Dravi ne bo več treba jokati in klicati na pomoč in da bo nasprotno postal v Lento točka, kamor bomo lahko končno vodili tudi domače in tuje turiste.

T.

»Tako je končno Svet za prosveto in kulturo OLO Maribor določil v investicijskem kreditu primerno vsoto tudi za obnovo tega, za Maribor toliko pomembnega spomeniškega objekta. S 3 milijoni, ki so bili določeni zanj, bo sedaj mogoče izvesti najnujnejša dela, kakor je odvoz porušenega materiala iz notranjosti in obnova zgornjega dela stola, ki je do globine 75 cm toliko načet, da ga bo treba porušiti in nato na novo zaidati. V naslednjih letih upajo, da bo mogoče z novim kreditom popolnoma obnoviti tudi streho in tudi urediti njegovo notranjost.«

Tako je upati, da Sodnemu stolpu ob Dravi ne bo več treba jokati in klicati na pomoč in da bo nasprotno postal v Lento točka, kamor bomo lahko končno vodili tudi domače in tuje turiste.

T.

»Tako je končno Svet za prosveto in kulturo OLO Maribor določil v investicijskem kreditu primerno vsoto tudi za obnovo tega, za Maribor toliko pomembnega spomeniškega objekta. S 3 milijoni, ki so bili določeni zanj, bo sedaj mogoče izvesti najnujnejša dela, kakor je odvoz porušenega materiala iz notranjosti in obnova zgornjega dela stola, ki je do globine 75 cm toliko načet, da ga bo treba porušiti in nato na novo zaidati. V naslednjih letih upajo, da bo mogoče z novim kreditom popolnoma obnoviti tudi streho in tudi urediti njegovo notranjost.«

Tako je upati, da Sodnemu stolpu ob Dravi ne bo več treba jokati in klicati na pomoč in da bo nasprotno postal v Lento točka, kamor bomo lahko končno vodili tudi domače in tuje turiste.

Conska turnirja

Za Matanoviča še ni končano

Sofija, 27. maja. Na conskem šahovskem turnirju so odigrali še prekinjene partije. Matanovič ni mogel premagati Basunijana in bo moral zaradi tega igrati z Neukirchom in Slivo troboj za drugo in tretje mesto. Vsi trije bodo igrali med seboj po dve partiji, prva dva pa se bosta igrala na medconski turnir.

Končni vrstni red turnirja v Sofiji je naslednji: Filip 9,5, Silva, Neukirch in Matanovič po 8,5, Pfeifer 8, Mitteltu 7,5, Karaklačić in Szilagy po 7 itd.

Gligorič le počasi napreduje

Dublin, 27. maja. V XII. kolu conskega turnirja v Dublinu je Gligorič remiziral z Glustolijem. Vrstni red na tabeli pred XIII. kolom je naslednji: Pachman 11, Benko 10,5, Gligorič 8,5 itd.

IN KOLO DRŽAVNEGA EKIPNEGA PRVENSTVA ZA STAREJŠE MLADINCE IN MLADINKE

Ledinek vrgel kladivo 59,90 m

Maribor, 27. maja. — Na stadionu ob Trški cesti so včeraj nastopile ekipe Mladosti iz Zagreba, Atletskega kluba Vardina iz domačega »Maribora«. Zelo hladno vreme, dež in razmešana proga so občutno vplivali na rezultate, ki pa so vendarle zadovoljivi.

Točke: starejši mladinci: Mladost (Zagreb) 18,33, Maribor 14,50, Vardina 12,67, mladinke (Maribor) 10,47, Mladost (Zagreb) 9,13, Vardina 9,13.

Najboljši rezultat tekmovanja je dosegel Ledinek (Maribor) v metu kladiiva 59,90 m, kar je dalo 1135 točk.

Šahovska poroka

Na šahovskem conskem prvenstvu za ženske v Benetkah sta jugoslovanski udeleženci dosegli velike uspehe, saj sta se obe kvalificirali za turnir kandidatni za svetovno prvenstvo, ki bo prihodnje leto. Zmaga ladjedelnice inženirja Vere Nedeljkovićeve ne pomeni le njen osebn, marveč tudi triumf jugoslovanske ženske šaha. Milka Lazarević pa je v Benetkah dosegla drugo mesto in se skupaj z Nedeljkovičevno in Angležino Prichard uvrstila med kandidatnje za svetovno prvenstvo.

Inženir Vera Nedeljkovića se je leta 1953 poročila z mednarodnim šahovskim mojstrom dr. Srečkom Nedeljkovičem. Z njim se je spoznala tri leta prej ob radijskem dvoboju Jugoslavija: ZDA. Vera Jovanovića Nedeljkovića ima sedaj 28 let. Doma je iz Čačka. Šah je začela igrati v VII. razredu gimnazije. Navzile temu, da je veliko časa presedela za šahovsko mizo, je redno opravljala izpite na tehniški fakulteti. Sprva je hotela študirati letalstvo, potem pa se je odločila za ladjedelništvo. Lahko se ponaša s tem, da po naših rekah plujejo ladje, ki so bile zgrajene po njenih načrtih. V šahu je že večkrat osvojila žensko prvenstvo Jugoslavije, dvakrat pa je zmagovala na konskih turnirjih za svetovno prvenstvo. Razen tega pa se ponaša še s drugimi odličnimi mednarodnimi rezultati. Kaj želi inženir Vera Nedeljkovića še doseči v šahu, bo pokazal turnir kandidatni.

O. N.

Brzjavke

● VRNJACKA BANJA, 27. maja. — V Vrnjački Banji se je sinoči končal mednarodni ekvipni šahovski festival. V prvi skupini je zmagoval ekipa Stina iz Bukareste pred Valjevskim šahovskim klubom, Pančevskim šahovskim klubom itd. V drugi skupini je zmagovala mladinska ekipa Slavije, v tretji pa moštvo Borca iz Čačka.

● BUDIMPEŠTA, 27. maja. (Reuters). Madžarski plavalec Tumpke je preplaval sto metrov butterfly v času 1:53,4. To je nov svetovni rekord v tej disciplini.

● BEOGRAD, 27. maja. Naša jadrna letalca Božidar Komac in Zvonimir Rajn sta na tekmovanju za nacionalno prvenstvo Poljske dosegla odlična rezultata. Rajn je preletel letališče Lisje Koti do Brna (530 km), kar je za 2 km daljši prelet od jugoslovanskega rekorda. Komac pa je preletel 520 km z letarja poljskega letališča do Prahe. S tem sta oba naša reprezentanta izpolnila drugi pogoj za največje trofeje jadrnalnega letalstva — diamantni znak.

● KAIRO, 27. maja. (Radio Kairo). Egiptovski plavalec Abdel Munim Abdou je skušal preplavati Sueski prekop od Ismailije do Port Salda v dolžini 56 milj, vdeli kumtem je plaval neprekinjeno 28 ur in je v tem času preplaval 42 milj. Plavalec je prejel od predstavnosti egiptovskih oblasti lepo nagrado.

EVROPSKO PRVENSTVO V BOKSU

Poraz Jugoslovancev

Praga, 27. maja. — Na evropskem boksarskem prvenstvu v Pragi sta sinoči nastopila Jugoslovanci Mitrović in Bogunčić v poltehtni kategoriji. Oba sta borbi izgubila. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0.

● BEOGRAD, 27. maja. Na evropskem boksarskem prvenstvu v Pragi sta sinoči nastopila Jugoslovanci Mitrović in Bogunčić v poltehtni kategoriji. Oba sta borbi izgubila. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0.

● BEOGRAD, 27. maja. Na evropskem boksarskem prvenstvu v Pragi sta sinoči nastopila Jugoslovanci Mitrović in Bogunčić v poltehtni kategoriji. Oba sta borbi izgubila. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0.

● BEOGRAD, 27. maja. Na evropskem boksarskem prvenstvu v Pragi sta sinoči nastopila Jugoslovanci Mitrović in Bogunčić v poltehtni kategoriji. Oba sta borbi izgubila. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0.

● BEOGRAD, 27. maja. Na evropskem boksarskem prvenstvu v Pragi sta sinoči nastopila Jugoslovanci Mitrović in Bogunčić v poltehtni kategoriji. Oba sta borbi izgubila. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0.

● BEOGRAD, 27. maja. Na evropskem boksarskem prvenstvu v Pragi sta sinoči nastopila Jugoslovanci Mitrović in Bogunčić v poltehtni kategoriji. Oba sta borbi izgubila. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0.

● BEOGRAD, 27. maja. Na evropskem boksarskem prvenstvu v Pragi sta sinoči nastopila Jugoslovanci Mitrović in Bogunčić v poltehtni kategoriji. Oba sta borbi izgubila. Mitrović je bil poražen s 3:1, Bogunčić s 4:0.

LJUBLJANSKO MESTNO GLEDALIŠČE

Igor Torkar: Pozabljeni ljudje

Igor Torkar je izrazil in tudi nadarjen dramatik. Vsa štiri dela, ki sem jih videl, so napisana v drugačnem stilu in z drugačnim prijemom. Na tem mestu ne utegnem iti v podrobnosti, le to naj rečem, da nam skuša Torkar v prvih treh delih »Velika preizkušnja«, »Pravljica o smehu in »Pisana žoga« predvsem nekaj povedati, neki svoji etični ali izkušnjski problem razložiti, medtem ko nam v »Pozabljenih ljudeh« predvsem nekaj prikazuje, nekaj naslika.

V »Pisani žogi« je Torkar uporabil že uveljavljeni sodobni dramsko-tehniški prijem: projekcijo sredi igre v bodočnost, kar je nekakšna narobe obrnjena retrospekcija. V »Pozabljenih ljudeh« pa se avtor obrne nazaj v predvojni čas in nam naslika skozi majhen izsek iz življenja, ki je bilo za tisti čas tipično, izrazilo štimungo tik pred drugim svetovnim požarom. Tu se zalepeta iz snovi nekaj človeških značajev in tipov, ki imajo — morda prvič v Torkarjevem ustvarjanju — svoje avtonomno, od avtorja nezavisno življenje, čeprav je avtor sem pa tja komu položil v usta tudi še nekaj svojih deklarativnih sentenc.

Avtor ni varčeval s sredstvi, da bi čim bolj ustvaril ustrezno razpoloženje v zakotni krčmi »Podmornici«, v kateri se ves čas dejanje odigrava. Rekviziti za to razpoloženje so prav tako mrtvi predmeti, kakor živi ljudje, ki se tu shajajo, naj bo to stari zapiti postrežek Ror, ki popije svoje »zelenega« in spet odide, ali nenevarni blaznež, profesor »Platon«, ali gospod Niko, propadli mali industrialec in nesojeni izumitelj, cipi Uta in Bela itd. Zdi se, kot da je avtor ob odkritju sredstev za ustvaritev tako učinkovite štimunge hotel na en mah izkoristiti vse možnosti, ki so mu prišle na misel, in je šel v tem tudi kdaj predalet. Tako daje n. pr. vsakemu dejanju spremljevalni ton prodajalec časopisov Lipe s svojimi orgijicami, na katere igra tuborno »Obledela bom črni gvanč«, kar učinkuje s svojim ponavljanjem sčesoma vse preveč sentimentalno, skoraj banalno. (To je seveda za vedno režiserja, ki bi bil z lahkoto pristigel avtorjevo zaneseno pretiravanje.)

Ce bi hotel paradokso izraziti osnovno Torkarjevo drame, bi dejal, da je to veristično, objektivno naslikana »ekspresionistična« štimunga izpred druge svetovne vojne, ki jo je na primer z ekspresionističnimi sredstvi neposredno izrazil Slavko Grum v »Dogodku v mestu Gogic«. Tudi karakterji in tipi niso vselej novi, (n. pr. sorodstvo z Ustinovo komedijo »Tobi, kakor hoče« in se kom). Toda s tem, da se je Torkar vrnil od dosedanjega iskaranja in eksperimentiranja nazaj v dobro, ki jo je že davno preživel in jo zatorej dobro pozna, so v njem karakterji in tipi dozoreli in se osvojevali avtorja ter zaživel lastno življenje.

Jedro drame je tragična zgodba lepe in mlade natakarka Arje, ki na pol vede in na pol hote zapade zapeljivcu Andru; oba je avtor globlje zagrabil in prikazal njune »komplekse« iz otroških let, ki naj bi bistveno vplivali na njuno poznejšo usodo. V tem retrospektivnem posegu v mladost oseb je Torkar dovolj kratek, vse manj kratek pa je v razvijanju same zgodbe, kjer se zdijo nekateri prizori postavljeni samo za potenciranje razpoloženja, ki je že itak ves čas navzočno, a ne služijo nadaljnjemu razvoju zapleta. Tu bi bil režiser mogel marsikaj s pridom ertati. Da je nekaterim Torkarjevim likom uspelo, da so se avtorju iztrgali iz rok, se vidi najbolje iz tega, da so v bistvu nekaj drugega, kakor jih skozi usta drugih oseb sam tolmači. Profesor »Platon«, je n. pr. zblaznel zaradi smrti svoje hčerke, ki se je ponesrečila pri neki plezalni turi. Da je zašel med »pozabljene ljudi«, ni sociološko, temveč psihološko pogojeno, kajti do dancs ni menda še noben režim prepovedal mladini plezanja po gorah. Da je »izumitelj« Niko propadel kot industrialec, je kajpada posledica takratne kapitalistične ureditve družbe in monopolizacije v industriji. Kar se pa njegove izumiteljske monomane nije tiče, ki je spet psihološki pojav, pa odloča o tem, ali bo moč končal v blaznici (ali samomoru) ali v slavi, konec koncev samo uspeh. Povedati želim samo to, da je v drami, kjer nastopajo tako raznolike osebnosti, težko spraviti vse tipe in značaje na skupni imenovalce. Zato je najbolje, če dramatik uspe, da njegove osebe agirajo neposredno iz sebe ven, in da prepusti avtor tolmačenje njihovega dejanja in nehanja gledalcu.

Režiji Igorja Pretnarja se pozna, da je bila izvedena z ljubeznijo do avtorjevega dela. Celotno preveliko ljubeno, kot sem že omenil. Kajti s črtanjem in večjo zadržanostjo v izbiri sredstev pri ustvarjanju razpoloženja bi bil dosegel večjo strnjenost predstave. Toda nastopajoči, ki je človeško globoko zajeli, jih ostro karakteriziral in jim dal ustrezajočo tipiko. Osnovni razpoloženski ton predstave je bil veselozi navzoč.

V »Gledališkem listu« piše Janko Moder o pogovornem jeziku v »Pozabljenih ljudeh«. Poizkus je bil drzen, vendar je vsaj za moj občutek le deloma uspeš. V precejšnji meri me je motila raznolikost uporabljenih dialektalnih in pogovornih oblik. Zdi se mi, da je bila naloga za tako kratek čas študija le pretežavna.

Zivljenjsko polna je bila natakarka Arja Julije Staričeve, prisrčna, odzivna, človeško topli in dobro individualizirani v odnosih do vsakega posameznika med obiskovalci krčme. Ni me pa njena zaupljivost do zapeljivca Andra povsem prepričala, saj bi morala kot gostilničarka — tako si misli gledalec — vendar bolj poznati in presojati ljudi.

Morda je bil tej premašni prepričevalnosti kriv preveč podprtani cinizem Andra, ki ga je prikazal Francšek Drotar sicer temperatmetno in psihološko niansirano. Gledalec namreč ni mogel prav verjeti, da bi moglo lepo, v življenju preizkušeno in od samih občudujočih moških obdano dekle v vsej naglici zapasti tako neprijetno cinizmu poklenemu zapeljivcu, čeprav so se žalostne zgodbe, kakršne doleti Arjo, nedvomno dogajale.

Med obiskovalci krčme je vrsta čudakov, zapiti ljudi in celo psihopatičnih tipov, ki so igrali dovolj zanimivi in mikavni. Profesorja »Platon«, »norka«, ki ni nevaren, je z ostri karakterizacijo upodobil Janez Albrecht. Gospoda Nika, nesojenega izumitelja, je podal Danilo Bezjak z dobro tipizacijo nevrastenika in monomana. Klemen, čistilec greznice, ki sanja o gledališču, ni sicer nov lik, tudi pri nas ne »Goga«, a je našel v Saši Miklavcu čustveno prepričljivega posredovalca. Svojevstven karakter je Polikarp, zidarški težak, ki si pritrjuje od ust in hrant denar pri Arji, kar sproži nehoti njen tragični konec. France Presetnik ga je prikazal simpatično neboljnjega in tudi življenjsko verjetnega. Postrežek Rora, ki prihaja v krčmo samo na kozarec in spet odhaja, je v karakteristični hoji in masi dobro tipiziral Miro Veber. Zelo posrečeno sta bili obe cipi Uta (Iva Zupančičeva) in Bela (Ruša Bojčeva). Prodajalca časopisov Lipe je življenjsko pristno podal Jože Lončina.

Za tipologijo takratne dobe je gotovo značilen zapiti pesnik Flori, ki ga je v maski, ki nam ni znana, občutno kreiral Janez Presetnik. Vrtinčarja Vaneta, ki je med vso to družino vendarle še najbolj zdrav, je vedro in živo zaigral Mirko Zupančič. Tliko, piano dekle, ki je v službi pri Arji, je toplo podala Judita Hahnova. Lik cestne prometnice Marte je prikazala Slavka Glavinova z dobro tipizacijo in zadržano igro. V epizodah sta nastopila še Franjo Kumer (dektivist) in Angel Arton (polica).

Vsa ta pastira galerija človeških likov je nastopila v dobri medsebojni igri. Ovir štimungo sta ustvarila Vladimir Rjavcev s tipološko dobro pogojeno sceno in Mija Jarčeva s prav tako tipičnimi kostumi.

Vladimir Bartol

Drugi operni večer, 20. maja v ljubljanskem opernem gledališču, ni našel pri našem za take produkcije doslej zelo vnetem občinstvu dovolj odmeva. Res so bile isti dan kar tri koncertne prireditve, ki so bile vsaka po svoje pomembna in bi jih bil vsakdo, ki mu je naša glasbena rast pri srcu, rad slišal. Takó pa nam preostane le želja, da se naša posebno konec vsakega leta čedalje bolj bogato javno glasbeno udejstvovanje koordinira.

Studentje Akademije za glasbo, ki so jim pridružili pri študiju opernih, vlog tudi nekateri glasovi iz srednjih in nižjih glasbenih šol, so pod glasbenim vodstvom dirigenta Cirila Cvetka in v režiji Cirila Škerjil-Medvedove predvajali dvojlo delo človeške odraslega in muzikalnega značaja. Segli so po Mozartovi mladostni »Kotičnici« in »Kotičnici« in »Kotičnici«. Ki jo preveča pretežno koncertno petje in pri kateri človeške strasti in čustva promicajo v igralški izraz skozi ozko spleteno rešetko rokokojske etikete. Podobno kot stilizacija tedanje glasbe in libreta kaže na bukoliko, medsebojno naličnost, zadržano dovornost, okretne formule obnavljanja pa toliko in toliko značilnosti v vsakdanjem in duhovnem življenju arede 18. stoletja, tako mora biti tudi igra tedanjih umetnih izbrusena v smislu ljubosti, okretnosti, muhavosti, živahnosti, predvsem pa otečenosti in spoštivljive vrljivosti. — V primeri z Mozartom

— otrokom je kajpak III. dejanje iz Gounodovega »Fausta« kričel končati. Preveča ga prebujena tenakost, moška strast, slona demokritnost, robota ljubimkanje, noč in razbrzdani nasgoni elementarni. Romantični primisi v dejanju in glasbi niso tu več prepreka, da bi igralce ne mogel iz sebe in bi pokazal človeške strasti v njihovi neopiplani in neopiplani elementarnosti. Zato ni čuda, če nas epizodna figura Siebela s svojo navčno bledo zaljubljenostjo moti. Saj je motila samega skiteltelja, sicer je vloga ne bi bil nameni ženskemu glas!

Za prodorni uspeh opernega dela je poleg strokovnega glasbenega in režiserskega vodstva vedno potreben tudi primeren pevski glas in dovzetan igralški temperament. Za Mozarta so bile ustrezne moči pri roki: Zdenka Goljevščekova kot pastirica, Avgust Živko kot njen dragi in Jože Stabej kot lažni čarovnik. Zlepa nismo gledali produkcije operne šole, ki bi kazala tako malo igralških praznih mest, kot tokrar pri Bastienu, pa toliko iznajdljivosti kljub relativni statičnosti dejanja posebno med arijami, dueti in tereti.

Manj prepričljivi je bil izrez iz Fausta, ki ga je moči graditi le na že samozavestnih interpretih. Prav tretje dejanje, ki smo ga gledali, naj bi bilo zaigrano in zapeto »brez rezerv«, z vlaganjem vsega sentimenta v pevski part in vsega temperamenta v igralškega. Da to, kar rutiniranim odrskim interpretom dela preglatice, ne more uspeti začetnik, ki se prvič in drugič pojavi na odru, je povsem razumljivo. Kajpak tudi takle študijski poskus opozarja poslušalca in gledalca na očitne talente in priznati ga je treba v prvi vrsti obrobni vlogi Marte Schwertlein, v katero je Olga Lobe-Krejšček

Ustvarjalci »Rdečih podvez« so označili ta film kot satiro na kaubojke. Zatorej smo upravičeno pričakovali več satire in manj glasbenih in plesnih točk. Film je pravzaprav tipični ameriški »musical«, čigar junaki so enkrat za spremembo kauboji. Resnici na ljubo pa moramo zapisati, da so v filmu na redko posejane tudi satirične bodice, naperjene zoper »resne« kaubojke, toda njihove konice so otopele in vse skupaj je bolj podobno opereti kot pa satiri. Skoda! Kajti dobrih satir je med filmi veliko manj kot dobrih glasbenih revij.

Kaubojka »Poslednji Komanč« je slaba kopija znanega ruskega filma »Trinajstotica«, ki smo ga pred leti videli tudi pri nas, le da je tokrat zgodba še bolj skonstruirana in naivna. Mrtoih je sicer dovolj, ker Komanč kar z dinamitom mečejo v zrak, toda to je menda edina »originalna« zamisel o tem filmu.

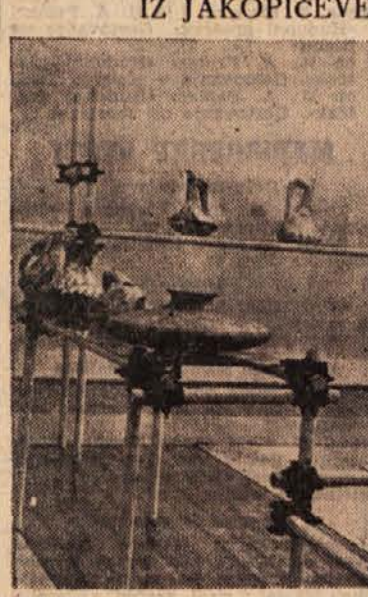
Ce bi bilo o rusko-bolgarskem zgodovinskem filmu »Heroji Siperke« manj nasilne propagande, bi bil ta še kar užiten. Zlasti so posrečeni množični prizori bitke, pri katerih je bilo menda veliko številno statistov ranjenih, nekaj pa celo ubitih. Torej naturalizem najslabše orste. 2. P.

Mešani pevski zbor »Ljubljanski Zvon« (DPD, Svoboda Ljubljana-center) je našel izhod iz svoje večletne krize in se razvija čvrsto in veselo, v zdravem ozračju. To je na svojem zadnjem koncertu nedvomno dokazal.

Mislím, da se ne motim v sodbi, da je današnji »Ljubljanski Zvon« pevsko in glasbeno boljši, kakor pa je bil predvojni. Da je bil na tem koncertu dobro pripravljen, zvočno mehak, izrazit in v celotnem vtisu vseskozi prijeten, je veliko zaradi tega, ker

strast do glasbene lepote. Vzemi-mirjeno, nenasitno plapolala plamen doživljanja v njegovih izvedbah. Skoda, da se je v Mokranjčevi Drugi rukovetj odločil za glasben konec; saj so Celjani (pod Egonom Kunejem) dan prej dokazali, da je avtentični tihi zaključek veliko bolj učinkovit. — Kot solista sta sodelovala člana opere altistka Božena Glavak in basist Zdravko Kovač. V načelu je imenitno, da na pevskih koncertih pred vsako točko poklicen recitator prebere besedilo. To prakso so uvedli menda prvi pri

IZ JAKOPIČEVEGA PAVILJONA

V Jakopičevem paviljonu: pogled na rasfavo keramike Nina Carusa

je to pravi zbor za pravega dirigenta. Dirigent Jože Hanc ima od zborovodij stare šole tisto, brez česar pri amaterskem zboru ne gre, človeško toplino in moč družabnosti, novodobno pa je pri njem njegovo temeljito znanje, predvsem pa globoka

»Svobodah«. Na tem koncertu je bil tak recitator Boris Kralj. Zna najti pot do poslušalca, vendar pa bi se moral pri narečnih besedilih pripraviti, da bi v njih naglaševal pravilneje.

Nišja glasbena šola Ljubljana-center je prirejala tri dni zaporedoma javne nastope svojih učencev.

22. maja sta imela svoj obvezni koncertni večer dijakov teoretskega oddelka Srednje glasbene šole. Takih večerov najmlajšega kompozicijskega naračaja na Srednji glasbeni šoli se spominjam še iz prejšnjih let. Imena, ki smo jih takrat prvič slišali, so danes večinoma že dobro znana; njihovi nosilci študirajo na Akademiji. Sedaj določa torej študentska generacija. Uvodno besedo je imel natečajnik teoretskega oddelka prof. Gregor. Spored so izvajali kolegi avtorjev, dijaki Srednje glasbene šole, in slušatelji Akademije za glasbo.

Leon Engelman je imel zelo nešablonski spored, samo barok in nekaj sodobnih: Bacha, Vremšaka, Hannsa Jelineka, Karla Pahorja. Toliko težja naloga, prodreti s takim, po običajnih pojmih bolj nevhvaležnim sporedom! Pa diplomant Engelman je bil temu kos. Predvsem mu moramo verjeti, da je njegova nagajenost k sodobni glasbi pristna, ne pozerska — saj je končno samo naravno, če ima mlad muzik do sodobne glasbe največ odnosa. Bil je izvrstno pripravljen.

Drugi letni vokalni koncert mešanega in ženskega zbora Učiteljskega v Ljubljani je bil važen zato, ker je od tega, kako se neguje glasba na učiteljski, v veliki meri odvisna usoda glasbene prosvete, zlasti na podeželju. Na ljubljanskem Učiteljskiu imajo sedaj torej velik mešani in še precej velik ženski zbor — prvega vodi prof. Jakob Segula, drugega prof. Pavle Kalan. Mešani zbor je v primeri z ženskim nekoliko manj zvočno izravnjan, po ne more biti drugače, imel je pa vse tehnično dobro nastudirano in čutilo se je tudi, da poje zavzeto in z veseljem. Pri ženskem zboru so zvočni problemi lažji, drugače pa velja zanj isto. Imel je pa tudi za odtenek več prožnosti, živosti v izrazu. Odkritje je bil tretji del koncerta: z mešanim zborom je nastopilo v vlogah zborovodij osem dijakov in dijakinj četrtega letnika iz zborovskega seminarja prof. Segule; dirigirali so pesmi, ki so jih z zborom sami korepetirali.

P. Šivic

Rafael Ajlec

Dramski umetniki so zborovali

Po več ko enem letu so se večerajšnji ponedeljek zbrali dramski umetniki iz vse Slovenije, da bi podali obračun o delu svoje poklicne organizacije. Predsednik Združenja dramskih umetnikov Slovenije Lojze Drenovec je uvodoma pozdravil goste, med njimi generalnega tajnika Zveze dramskih umetnikov Jugoslavije tov. Borozana. Dosedanji tajnik Stane Potokar je obširno poročal o raznovrstni dejavnosti združenja. Med drugim je povedal, da je Združenje poslalo nekaj dopolnilnih predlogov k osnutku gledališkega zakona, govoril je tudi o sodelovanju s filmom in radiom, o gostovanjih v Ljubljani in izven nje, o umetniških dokladah in drugih problemih naših gledaliških ustvarjalcev. Združenje, ki ima danes okrog 170 članov, ima svoje pododbore v Mariboru, Celju, Kranju in Kopru. Delegati teh pododborov so v svojih poročilih navajali svojo dejavnost (kranjski delegat je poročal o podpori Svobodam in o raznih predavanjih, ki so jih tam priredili) itd. Občnemu zboru so poslali pozdravno pismo tudi tržaški igralci, ki zaradi prezaposlenosti niso prišli na skupščino. Po poročilu blagajnika P. Koviča in nadzornega odbora se je razvila zanimiva in plodna razprava, ki se je tikala nagrajevanja umetnikov, raz-

merja med ZDUS in sindikatom, in cele vrste poklicnih problemov gledaliških ljudi. Na koncu je bil izvoljen nov odbor s tov. Lojzetom Drenovcem na čelu.

Knjige in revije

PREJELI SMO V OCENO:

CIRIL ZLOBEC: POBEGOLO OTROŠTVO. Pesmi. »Sodobna slovenska poezija« zv. 4. Opemil Jože Brumen. Izdala založba Lila v Kopru 1957. Strani 61 + (III), 89.

MANICA LOBNIK: GORNIKI IN CAS. Opemil Uroš Vagaja. Založila Državna založba Slovenije v Ljubljani 1957. Strani 194 + (II), 89.

SVETOZAR ILEŠIČ: AFRIKA. JUŽNA AZIJA, AVSTRALIJA. Oceanija in južni polarni svetom. »Gospodarska geografija« aveta II. Založila Državna založba Slovenije v Ljubljani 1957. Strani 690 + (II), 172 slik.

NOVAK SIMIČ: KAJ VSE PRINAŠAJO REKE. Roman. Prevedel Tone Potokar. Knjižna polica št. 12. Založila Državna založba Slovenije v Ljubljani 1957. Strani 292 + (III), 89.

ZBORNIK dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni Jugoslovanskih narodov. DEL VI. knjiga 3: Borbe v Sloveniji 1942 (junij-avgust). Pripravlja za tisk Vojnogodovinski inštitut JLA in Zgodovinski arhiv CK ZK Slovenije. Odg. urednik Tugo Fabjan. Urednik slovenske izdaje Franček Saje. Prevajalec in sourednik Rudolf Golouh. Založila Državna založba Slovenije (2000 izvodov v slovenskem in 5000 v arboriziratem jeziku). Strani 681 + (VII), 89.

MLADA POTA. Revija za mladino. Letnik V. št. 6. Izdaja Centralni komite Ljudske mladine v Ljubljani. Odg. uredniki M. Zirkelbach, S. Gasparič in V. Kavčič. JEZIK IN SLOVSTVO. Letnik II. št. 6. Izdaja Slavistično društvo v Ljubljani. Urednik dr. Tone Bajec, dr. Lino Legiša, dr. Joža Mahnič in (tehnični) Janko Moder.

V LJUBLJANSKIH KINEMATOGRAFIH

PESTER SPORED

Malokrat se primeri, da je spored ljubljanskih kinematografij tako pester kot ta teden. Se najbolj izbirčen gledalec bo zadovoljen vsaj z enim filmom, čeprav — pojevmo to kar na začetku — niti enega od predloženih filmov ne moremo uvrstiti med pomembna umetniška dela. Sicer pa bo s tem prizadeto še najmanjše število gledalcev.

Pod rebusu podobnim naslovom »Vzhodna-zahodna stran« se skriva film z družinsko tematiko. Najprej nekaj besedi o naslovu. Ta ima o angleščini določen pomen, gre namreč za vzhodno in zahodno stran New Yorka, se pravi, za okraj renežev in okraj bogatašev. V dobesednem prevodu se seveda ta smisel naslova izgubi. Kot smo že omenili, film obravnava družinsko tematiko, ki je zelo priljubljena filmska snov. Žal je problem zakonske zvestobe usodnega trikotnika oziroma štirikotnika v tem filmu postavljen tako visoko druzbene kroge, da je za našega gledalca tuj. Ce pa odmislimo to, za nas ne primerno družbeno lokalizacijo, je film dokaj resno in prizadeto posneta zgodba o ljubezni in zakonu. Tako po igralški, kakor tudi po režijski in tehnični plati je film solidno delo.

IZ MALE GALERIJE

Milan Kerac: Nočni čuvaj

Trboveljski zapiski

Trbovlje so pred pomembnim praznovanjem. Prvi junij so si izbrali za občinski praznik in spomin na žrtve in spopad z Orluno leta 1924, ko so zvezniški umorili revolucionarja Franca Fakina, doma iz Zgoraj, razen slavnostne seje Oblo, bo koncert pionskega pevskega zbora, ki ga vodi profesor Albin Weingerl ter koncert delavske godbe na pihal Delavsko prosvetnega društva "Svoboda" - center Trbovlje.

Prejšnji terek so bili Trboveljani priča zanimivemu sprevodu po ulicah. Osmoletni gimnazijci so ta dan s svečanostjo zaključili pouk. Zanimivo je, da je letošnji osmi razred številčno najmočnejši od vseh razredov, ki so doslej na trboveljski gimnaziji zaključili študij. Letošnji osmi razred je obiskovalo 37 dijakov in dijakin, in jih je razred izdalo 92 odstopkov, kar je prav gotovo lep uspeh za dijake, hkrati pa po tolep priznanje za predavateljski zbor.

Pretekli teden sta bila v Trbovljah v domu Delavskega prosvetnega društva "Svoboda" dva koncerta. Prvega - v četrtek - je priredila Glasbeno šola Trbovlje in so na njem nastopili cimbali. Na večer rojstnega dne maršala Tita pa je pevski zbor domačega društva nastopil s sporedom slovenskih pesmi 19. stoletja. Pevovodja je bil profesor Stane Ponikvar.

V zadnjem času so se v Trbovljah z vso vnemo lotili urejanja cest. Čistilne proti železniški postaji so razširili, od gostilne "Pri lipi" dalje pa se betonirali cestni oporni zid. Ne bo odveč pripomniti, da je bila ta cesta do sedaj neprimerna za voznike motornih vozil, pa tudi za kolesarje in pešce.

KOPER

Oba zbora Okrajnega ljudskega odbora v Kopru sta sprejela odlok o spremembah in dopolnitvah okrajnega družbenega plana in proračuna za leto 1957.

Sprememba okrajnega družbenega plana je posledica sprememb, ki so nastopile v načinu razdelitve dohodkov gospodarskih organizacij zaradi nove uredbe o delitvi celotnega dohodka pri spremembi zveznega in republiškega družbenega plana. Namen teh sprememb je med drugim omogočiti večjo materialno vzpodbudo organom delavskega samoupravljanja pri nagrajevanju delavcev. Na osnovi teh sprememb bodo tudi proračunski dohodki občin v večji meri odvisni od osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev.

V Kopru so sestavili investicijski program za gradnjo nove bolnišnice v Skopju pri Kopru, ki ga mora potrditi republiška revizijska komisija. Program predvideva, da bodo znašali stroški za gradnjo okrog dve milijardi dinarjev. Bolnišnica bo najmodernejše opremljena, imela bo oddelke za vse bolezni, v njej pa bo prostora za okrog 500 bolnikov. Predvideno, da bodo na novo pripravili prihodnje leto, nato pa bodo začeli s postopno gradnjo, ki bo trajala več let. Najprej bodo zgradili tiste oddelke, po katerih je na tem področju največje pomanjkanje. Vprašanje nove bolnišnice za koprski obalni pas je zelo pereče, saj so zdaj posamezni oddelki v Kopru, Izoli in Piranu nameščeni le v provizorijskih. Vprašanje sredstev za novo bolnišnico še ni dokončno rešeno, vsakekar pa bodo potrebni razen okrajnih, tudi republiški in verjetno tudi zvezna sredstva.

Avio-moto društvo v Kopru organizira več predavanj o prometu in prometi disciplini za voznike motornih koles. Predavanja, ki se bodo začela prihodnji četrtek, dne 30. maja na sedežu Avio-moto društva v Kopru, Nabrežje 11A, bodo obsegala 10 do 15 predavanj o tehničnem spoznavanju in vzdrževanju motorjev, o prometni disciplini, upravljanju motorjev itd. O "Mopedu" bo predaval strokovnjak tovarne "Tosmos", o prometnih predpisih in drugem pa član TZZ Koper. Namen teh predavanj je, da se vozniki malih motornih vozil do podrobnosti seznanijo z upravljanjem vozil, ki jih uporabljajo, kar bo nedvomno vplivalo na omejitev prometnih nezgod, ki jih je zadnje čase vedno več.

Smrtno se je ponesrečil pri izvrševanju svojih delovnih dolžnosti.

Ivan Zoričič

Pogreb dragega tovariša bo v torek, 28. maja 1957 ob 16. uri iz Andrejeve mrliske vežice na Žalah. Ljubljana, Drniš, Kranj, 27. maja 1957.

Uprava in Sindikalna podružnica Gradbenega podjetja Kranj

DNEVNE NOVICE

RADIO LJUBLJANA

Spored za torek, dne 28. maja 1957

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55
5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pisan glasbeni spored) - vmes od 6.50 do 6.40 Reklame in obvestila - 7.10 Zbavniki - vmes od 7.20-7.25 Naš jedilnik - 8.05 Po domače (slovenske narodne pesni) - 8.40 Kmečke godbe in ansambel Sreča (Dražila) - 8.40 Igrajo mali zabavniki ansambli - 9.00 Radijski roman - Anatolij

Vinogradov: Paganini XXXI. - 9.20 Aram Hačaturjan: Koncert za violino in orkestr. - 10.10 Od melodije do melodije - 11.15 Za dom in ženo - 11.30 Iz solistične glasbe - 12.00 Slovenske narodne pesmi in domače poskočnice - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.40 Erik Eisel: Presušitev krav - 13.40 P. L. Čajkovski: Tunuljica, balada za klavir. V zabavnem tonu - 13.30 Pisan spored opernih melodij - 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zbavniki glasbe, vmes reklame - 15.40 Tečaj francoskega jezika - 25. lekcija - 15.55 Tečaj angleškega jezika - 52. lekcija - 16.15 Popoldanski koncert - 17.10 Zbavniki plena glasba na tekočem traku - 18.00 Sporniti tednik - 18.30 Iz zakladnice slovenskih skladateljev - 18.50 Domače skladatelji 19.00 Zbavniki glasbe, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Skladba za ženski zbor poje Ljubljanski komorni zbor - 20.30 Radijska igra - Rehfisch-Herzog: Dreyfusova afera (Prva izvedba) - 21.30 Zbavniki koncert - 22.15 Komorni koncert - 23.00-24.00 Oddaja za tulinjo (Prenos iz Zagreba) - 22.15-23.00 UKV program: Zaplesimo

II. program
12.30 Pod južnim nebom (Spored zabavnih melodij) 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 13.10 Simfonični portret - 14.20 Ljubljanska kronika in obvestila - 14.35 Pojo otroci in mladinski zbor - 15.00-15.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved - 22.15-23.00 Zaplesimo

Vesti z Jesenic in okolice

"RADIO": amer. barvni film "Fant iz Oklahome". Predstavi ob 18 in 20. V gl. vlogi W. Rodgers in Nancy Olson. Danes zadnjič. V torek premiera amer. filma "Beg iz Guyanne".
"PLAVZ": amer. film "Ne bodo mi verjeli". Predstavi ob 18 in 20. V gl. vlogi Robert Young in Susan Hayward. Danes zadnjič.

2 BLEDA

Ameriški film "Z vragom so trije". Predstavi ob 18 in 20.30. V glavni vlogi Gene Kelly in Pier Angeli.

VESTI IZ KRANJA

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Torek, 28. maja ob 20: Aleks Leštan: "Slepi potnik". Red A in izven.

KINO
"STORŽIC": amer. barvni film: "Kvartopirec z Mississippija". Predstavi ob 17.30 in 20. V gl. vlogi Tyrone Power in Julia Adams.

LETHI KINO "PARTIZAN": angl. barvni film "Plavolasa zapeljivka". Predstava ob 20. V gl. vlogi Diana Dors.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka posaja

Torek, 28. maja ob 20: Anna Tichy: "Vselej sta dve možnosti". Abonma TSS I.

Sreda, 29. maja ob 20: Igor Torkar: "Pozabljeni ljudje". Abonma TSS I.

Četrtek, 30. maja ob 20: Igor Torkar: "Pozabljeni ljudje". Abonma red. Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 31. maja ob 20: Igor Torkar: "Pozabljeni ljudje". Abonma LMS III. Vstopnice so tudi v prodaji.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete
Levstikov (Sentiakobski) trg 2
Sobota, 1. junija ob 17: J. Malik: "Zogica Marogica".

Nedelja, 2. junija: Zaprt zaradi gostovanja v Sorici.
Prodaja vstopnic od srede dalje od 10 do 12 na upravi Resljeva cesta 36, tel. 32-029, in pol ure pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni.

Ročne lutke
Resljeva cesta 36

Sreda, 29. maja ob 9 in 11: A. Papler: "Hudobni graščak". Gostovanje na Bledu; ob 18: A. Papler: "Hudobni graščak". Gostovanje v Koroski Beli; ob 17: A. Papler: "Hudobni graščak". Gostovanje na Jesenicah.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna:

Torek, 28. maja: lekarna "Studenti", Gorkova ulica 18.
Sreda, 29. maja: lekarna "Center", Gosposka ulica 12.

Kino:
"PARTIZAN": amer. film "Dario na vrh".
"UDARNIK": amer. film "Marty".

Slovensko narodno gledališče
Torek, 28. maja ob 20: Goodrich-Hackett: "Dnevnik Anje Franke". Red VAS.
Sreda, 29. maja ob 20: Verdi: "Rigoletto". Red Sreda. Gostuje baritonist Marcel Ostaschev.

Četrtek, 30. maja: Zaprt.

Umetnostna galerija
Spomladanska likovna razstava
DSLU podoba Maribor je v vseh prostorih galerije. Razstavlja 22 umetnikov 189 del v risbi, grafiki, akvarelu, gvasu, olju in plastiki. Razstava je odprta v času od 28. maja do 18. junija dnevno od 10 do 18. Vabljeni.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Četrtek, 30. maja ob 18: J. Lutowski: "Dežurna služba". Red LMS-II.

IZ MURSKÉ SOROTE

"PARK": amer. barvni film "Veselo izkravajanje". Predstavi ob 17.30 in 20. V glavni vlogi Mickey Rooney.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE
Torek, 28. maja ob 19.30: S. Zweig: "Volpone". Gostovanje v Velenju.

Četrtek, 30. maja ob 19.30: P. Voranc: "Pernjakovi". Zaključena predstava za I. gimnazijo iz Maribora.

Sobota, 1. junija ob 20: P. Voranc: "Pernjakovi". Gostovanje na Vranskem.

KINO
"UNION": avstrijski barvni film "Piroška".
"METROPOL": angl. barvni film: "Pariz, mesto zaljubljenih". V gl. vlogi Odile Versois in Alec Guinness.

"LETHI KINO": amer. barvni film "Na ledeni ploskvi". V glavni vlogi Sonja Henie in Michael O'Shea.

IZ ZALCA

Jugoslovanski film "Ne obračaj se, sinko".

VESTI IZ TRBOVELJ

"DELAJSKI DOM": jugoslov. film "Ni bilo zaman".

Umrla je moja draga mama
JOSIPINA ČEVNJA
roj. HMELJAK
upokojenka

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 29. t. m. ob 15 iz Marijine mrliske vežice na Žalah.

Kranj, Ljubljana, Beograd, Trst, Prosek, Branik, 27. maja 1957.

Zaljubljeni: hčerka Adela, zet Ladko, vnuka Silvija in Saša, svakinja Maruška in ostalo sorodstvo.

Lesno industrijsko podjetje Maribor

razprodaja

naslednja osnovna sredstva:

PLINSKI MOTOR

6.500.000 din

na lesni plin, znamke "MAN", leto gradnje 1941 (plin, peč 1 mm, višina 3000 mm, čistilec 900 mm, višina 4000 mm, Diesel motor s 4 cilindri, jakosti 120 KS, z zamašnjakom 1500 mm in pogonsko osjo od 100 mm. Kurjava peči se lahko izvrši z žagovino, lesnimi odpadki, drvni liti. Možna je predelava na plin butan mesto lesnega plina, za stavljanje v pogon služi jeklenka s kompresorjem).

KANALSKA SUŠILNICA

5.000.000 din

(dolžina 25 m) za umetno sušenje rezanega lesa, dnevna kapaciteta cca 15 do 20 m³ rez. lesa. Pripadajoča strojna oprema: 1 komad nizkotlačnega parnega kotla z radiatorji in ventilatorji z elektromotorjem 15 KS, 30 m industrijskega tira s premičnico in 8 kom. železnih nakladalnih vozličkov in 2 premična železna nakladalna vozlička.

CEPILNA TRACNA ŽAGA

150.000 din

znamke "Ernest Eylert", izdelana 1915, premer natezalnega kolesa 1000 mm, tračni list 6400 x 40 x 1 mm, pogon s elektromotorjem 9 kW.

ROČNA TRACNA ŽAGA

150.000 din

"Mafell", leto izdelave 1950, skoraj nova

POLNOJARMENIK

500.000 din

razpon: 450 mm, leto gradnje 1935.

REZKALNI STROJ

250.000 din

znamke "Zuckermann", leto izdelave 1940, delovna miza 900 mm x 900 mm.

ROČNI VERIŽNI STROJ "Festo"

250.000 din

globina reza 120 mm, podolgovati rez 40 mm, z elektromotorjem 0,85 kW.

ELEKTROMOTOR

180.000 din

"Rade Končar", 22 KS.

ELEKTROMOTOR

300.000 din

"Elin", 60 KS.

ELEKTROMOTOR

12.000 din

"Skoda", 1,1 kW.

ELEKTROMOTOR

40.000 din

"Siemens Schuckert", 4 kW.

ELEKTROMOTOR

30.000 din

"AG Brover", 5 KS.

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE - MARIBOR

Ulica talcev 5 • Telefon 36-56

M 230

MOŽ

V SIVEM

63

Sloan Wilson

"Suzana," je tiho spregovoril. "Ko sem bil v tvojih letih, nisem imel denarja, nihče se ni zmenil zame. Samo srečo sem imel, zato sem naglo napredoval. Zdaj imam mnogo denarja. Poprej o tem nisem razmišljal kdove kaj, zdaj pa menim, da bi se nabralo, če bi vse skupaj likvidiral, nekaj nad pet milijonov dolarjev. Vem, da te razgovor o denarju dolgočasni, verjamem ti. Mislim pa, da je čas za odkrito besedo. Naj je to zate dobro ali slabo, vedi, da si bogata. Tega te ni treba biti sram, to je dejstvo. Poznamo pa več vrst bogatašev, pametne in neumne. Neumne bogataše sem sovražil vse življenje. Zdi se mi, da si na najboljši poti, da boš postala neumni bogataša. Zapletla se boš v verigo zakonov in ločitev, ki ti bo trideset let, pa boš spoznala, da te na svetu ne zanima nobena reč več. Morda sem tega tudi sam precej kriv, toda vedi, da poslej ne bo več tak. Rad bi pomagal tebi in tebi, zato te prosim pomoči."

"Čemu to?" ga je nezaupno pogledala. "Kajak nenadoma tako dolga govoranca?"
"Zato, ker si moja hči." In čez čas, malce bolj zgovorno: "In zati, ker te imam radi!"
"To ni res," je vzklila. "Ne boji hinaveč! Odkar sem na svetu, sem ti bila odveč."

Njena ostra reakcija ga je zmedla. "Ljudje se imajo radi na različne načine," ji je rekel.
"Bodi iskren! Ne ljubiš niti mene ne matere. Povedala ti bom resnico: nikogar ne ljubiš, nikogar na vsem svetu! Jaz pa ne maram biti takšna, kakršni si ti."

Se preden je odprl usta, je naglo vstala, odšla iz sobe in zaloputnila vrata za seboj. "Suzana!" je vzklil in stekel za njo. "To ni res!"

Obupano je pritiskala gumb na vratih za dvigalo. Hopkins je stal ob njej. "Vrni se in še malo posedi! Bodiva pametna!"

"Ne maram biti pametna," mu je odgovorila. "Ti in mati sta bila pametna vse življenje, jaz bom pa drugačija!"

Ni ji utegnil odgovoriti, vrata so se odprla. "Pojte me dol!" je ukazala Suzana, stopila v dvigalo in zaprla vrata za seboj. Hopkins je ostal sam.

XXXI

Edvard Schultz je stopil proti pisarni sodnika Bernsteina. Nad službeniko uniformo je nosil cenen dežni plašč. Vsa leta je nosil uniformo, ki so mu jo dajali gospodarji, niti za proste dni si ni kupil obleke. Pogumno je stopil v Bernsteinovo pisarno, niti potkal ni, za trenutek je pogledal človeka, ki je sedel na invalidskem stolu, potem pa se je obrnil k Bernsteinu. "Poklicali ste me!" je hladno spregovoril.

"Da," mu je mirno odgovoril Bernstein. "Sedite, gospod Schultz!" Schultz je stal. "Kdo je ta tu?" je s prstom pokazal človeka na invalidskem stolu. "To je gospod Sims, advokat gospoda Ratha," mu je odgovoril. "Sedite, gospod Schultz! Z vami bi se rada nekaj pogovorila."

"Zakaj ni mojega advokata?"
"To ni razprava. Sicer pa lahko pokličete svojega advokata, kadar vas bo volja," mu je odgo-

voril Bernstein. "Mislim, da bi bilo najbolje, če prej slišite, kaj vam imava povedati."

"Rada bi vam pomagala," je hladno pojasnil Sims.
"Pomagala? Le kako?"

"Morda bi lahko rešil denar, ki ga imate v banki."

Edvard se je spustil na najbližji stol. "Kaj hočete reči s tem?" je vprašal.

"Rada bi vas seznanila z zgodovino listine, ki ste jo predložili s podpisom pokojne gospe Rathove," je tiho povedal Sims. "Upam, da boste tako ohranili denar, vsaj večino."

"To listino je podpisala!" je vzklil Edvard. "To je znano," je odgovoril Sims. "nerodno je le to, da ni o tem pripovedovala nikomur in da nimate priči. Ali vam je znano, da so po zakonu potrebne pri podpisu oporoke tudi priče?"

"Toda ne vedno," je odgovoril Edvard. "Čital sem, da je vsaka listina lahko oporoka, če se pristojno sodišče postavi na stališče, da je listina pravična."

"To je res," je resno spregovoril Sims. "V zakonu pa je tudi nekaj čisto tehničnih prijemov. Morda so priče pri podpisu oporoke potrebne zato, to vam pravim teoretično, seveda čisto teoretično, da se izognemo krivici, ki bi nastala, če bi kdo skušal preslepiti stanko, da bi podpisala nekaj, pa bi sama ne vedela, kaj. Ne trdim, da se je to zgodilo tudi v vašem primeru, zapomnite si, govorim samo o teoretični možnosti."

"Tega meni ne morete dokazati."

"Seveda ne," je ljubeznivo pritrdil Sims, "toda če boste še dalje vztrajali pri svoji pravici do posestva, se bodo našla dejstva, ki se dajo dokazati in ki bodo prišla pred sodišče. Eno izmed njih bo morda to, da ste pisali denarna nakazila za gospo Rathovo in da ste z njenim podpisom na njih tudi

plačevali račune. Prav tako bom dokazal, da se je zadnja leta zelo poslabšal vid. In nazadnje, gospod Schultz, bom dokazal, da ste slepar!"

"Kako?"

"Predstavil vam bom pet prič, ki bodo prisegle, da ste jih prosili, naj ponarejajo račune," je tiho povedal Sims.

Bernstein, ki je dotlej gledal Schultzovo naravnost v obraz, se je obrnil v stran. Spet je čutil bolečine v želodcu.

"Ti ljudje lažejo," je rekel Schultz.

"Dvomim, da vam bo sodišče to verjelo," je nadaljeval Sims. "Razen tega pa imamo še vrsto zanimivih reči. Na primer primerjavo vaših denarnih vlog v banki z davčnimi obveznostmi. Tudi to lahko dokaže vašo nepoštenost."

Schultz je prebledel. "Saj ne morete..." je začel jecljati.

"Pomirite se," mu je rekel Sims. "Dajem vam priložnost za rešitev. Pripravil sem te spise," je nadaljeval in pokazal na pisalni stroj napisan papir na Bernsteinovi mizi. "To je navadna izjava, ki jo podpisate, s tem pa prepustite gospodu Rathu vse pravice. Dal vam bom podpisati pet kopij, priče pa bom poklical iz te sobe."

Edvard ni odgovoril.

"Če ne marate podpisati, bo šla stvar uradno pot. Najprej bom blokiral vaše vloge v banki."

"Osleparji me hočete," je vzklil Schultz.

"No, saj vam ni treba podpisati, lahko greste," je rekel Sims. "Če mislite, da vas hočemo opehariti, takoj pokličite svojega advokata, pa bo izvedel isto, kot ste pravkar izvedeli vi."

Brez besede je Schultz stopil k Bernsteinu mizi in pobral papirje. Postavil se je kot govornik, ki čita govor. Bral je počasi in zraven pramikal ustnice. Potem je vzel nalivno pero.

DROBNI OGLASI

STALNO ZAPOSLEITEV nudimo kvalificiranim pleskarjem. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Javiti se osebno v Uradu za zaposlovanje, Ljubljana, Vojkova 94. 1702
SPREJMEMO TAKOJ honorarno književno delo za blagovno knjigovodstvo. Ponudbe v oglasni oddelček pod »IZVODNO GLEDALIŠČE« Ljubljana, Komenskega ul. 12. razpisuje AVDI- CIJO za dne 29. maja 1957 ob 19. uri. Posebej opozarjamo na to moške srednjih let. 1700
PRAZNO SOBO, po možnosti v središču ali bližnji okolici, isčem proti plačilu celoletne najemnine. Ponudbe na oglasni oddelček pod »Večja soba«. 1703
HISO za 200.000 din - prodam. Naslov v oglasnem oddelku LP. 1764

MESTO HONORARNEGA PREDAVATELJA za predmeti: metodika pouka biologije, razpisuje Svet Prirodoslovno matematično filozofske fakultete v Ljubljani. Prošnje sprejema tajništvo 14 dni po objavi v Uradnem listu. 1763

Trgovinska, gostinska, izvozna in zainteresirana industrijska podjetja POZOR!

Tedenski vaški list »ZADRUGA«, Beograd, 1. maja 15/IV, prinaša v specialnem dodatku

»INFORMATIVNE GOSPODARSKE SLUŽBE«

v vsaki številki na dveh straneh informacije kmetijskih organizacij, s katerimi obvešča kmetovalce o svojih trenutno razpoložljivih in prihodnjih presežkih kmetijskih proizvodov. Hkrati prinašamo informacije o proizvodih, ki jih iščejo zadržane organizacije.

Izkoristite te informacije za hitrejšo in bolj učinkovito opravljanje svojih poslov.

Letna naročnina na list »ZADRUGA« znaša 500 dinarjev.

Naročnino je treba poslati na naslov: »ZADRUGA«, časopisno podjetje, Beograd - Stev. tek. računa 1031-T-650 1699

TRŽIŠKA TOVARNA KOS IN SRPOV - TRŽIČ
proda

na podlagi čl. 49 in 50 Uredbe o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi, sledeča osnovna sredstva:

Osební avto »STEYR 200«

jakost motorja 32 KS, štirisežni. Vozilo je v dobrem voznem stanju.

Horizontalni rezkalni stroj,

stare konstrukcije, velikost mize 700 x 200 mm. Pomik mize avtomatičen.

Hladilnik (frižider)

5000 Cal. na uro št. 1399554.

Skobelni stroj za les:

miza v izmeri 1400 x 400 mm, višina dviga 170 mm z napravo za rezkanje in krožno žago. Stroj je v nerabnem in defektnem stanju. Lahko se popravi.

Stiskalnice ročni (kolenčasta)

12 ton pritiska, delovni hod 20 mm, stroj je v delovnem stanju.

Elektromotor znamke »Donat«

8 KS, 220 V s 1400 obrati/min.

Navedena osnovna sredstva so na vpogled vsak dan od 8. do 14. ure od 1. do 30. junija 1957. Kolikor se v tem času ne prijavijo zainteresenti socialističnega sektorja, se bodo po preteku tega roka dala v prodajo privatnemu sektorju. Podjetje je pripravljeno odstopiti navedena osnovna sredstva tudi proti eventualni zamenjavi. 1760

CARINARNICA V SPLITU
bo prodala

na javni prodaji

prek ustnega natečaja, dne 7. junija 1957. leta ob 8. uri v carinskem skladišču - Gat Sv. Duje - naslednje blago, in sicer:

7 RADIJSKIH APARATOV - rabljenih • 3 KOLESA - rabljena • LADIJSKI MOTOR znamke »Elgin«, 2 KS, • RACUNSKI STROJ »Hispani-Olivetti« • ŽEPNI RACUNSKI STROJ znamke »Curta« • BOMBA ZA BUTAN PLIN • SEDEŽ ZA MOTORNO KOLO • ŠCITNIK ZA »VESPO« • 17 kg OLJNATE BARVE • 1783 MEDALJ IZ NAVADNIH KOVIN • 3700 METAL. OGRLEC • 2680 METAL. ZAPESTNIC • 34829 KRES. KAMENČKOV • 97 UR • 59 SONČNIH OČAL • 23 NAVADNIH NALIVNIH PERES • 11 MAGNETNIH PALIC • 137 GLAVNIKOV • 24 VZIGALNIKOV • 3 DEŽNIKE • 1080 BRITVIC • 15 SKATLIC ANILINSKIH BARV • 3 BALONKE PLAŠČE • 25 BRIVSKIH APARATOV • 35 PAROV NYLON NOGAVIC • 260 SVILENIH IN BOMBAŽNIH NAGLAVNIH RUT • 24 kg RIZA • 160 kg SLADKORJA - dobrega za prehrano čebel • 26 kg BOMBAŽNIH IN VOLNENIH TKANIN • razno konfekcijsko blago in druge drobne predmete, kot tudi že uporabljen blago.

Blago je na vpogled dne 6. junija od 8. do 14. ure.

Pravico do sodelovanja na natečaju imajo državne ustanove, gospodarske, zadržne in družbene organizacije.

Pred začetkom javne prodaje so udeleženci dolžni predložiti pismeno pooblastilo.

IZ CARINARNICE SPLIT 3710 1685

»СОВРЕМЕНА АДМИНИСТРАЦИЈА«

Izšla je

»Zbirka predpisov«

o osnovanju, upravljanju in nehanju podjetij ter delavnice s pojasnili Dragomira Zivančevića in Zorana Cerića

Izdaja je v latinici.

Cena 550 dinarjev.

Izdajo prodajajo vse knjigarnice v FLRJ!

Opravljam tudi posamezne neposredne sprejete naročnine po povzetju brez plačane poštnine. Naša prihodnja izdaja, ki bo izšla te dni:

»Predpisi o razdelitvi skupnega dohodka za 1957«

(z družbenim planom za 1957 in drugimi predpisi) ing. Božidarja Raceja in Dragomira Zivančevića.

»Sistem in tehnika plačnega prometa«

Djordža Rajilića

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

Založniško-tiskarsko podjetje,

Beograd, Prizrenska 6,

poštni predal 479, telefon 27-953 1697

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

Rdeče podveze

Tednik: F. N. št. 21. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Jack Carson in Rosemary Clooney. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

Vzhodna zahodna stran

Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Ava Gardner, James Mason, Barbara Stanwick in Van Heflin. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: amer. barvni film: »Poslednji Komanč«. Tednik: F. N. št. 21. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. KINO »VIC«: sovj. barvni film »Heroji Sipke«. Brez tednika. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30 do 11 in od 14 dalje. KINO »SOCA«: angl. film »Mreža«. Predstave ob 15, 18 in 20. V gl. vlogi James Donald. - Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: ameriški film »Vzhodna-zahodna stran«. - Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. MLADINSKI KINO LM. Kotnikova 8, predvaja amer. barvni film »Rdeče nebo nad Montano«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15. KINO »LITOSTROJ«: amer. film »Na moriški sledi«. Tednik: F. N. št. 19. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

Da bi ne vstala zarja

Tednik: V glavni vlogi Olivia de Havilland Charles Boyer in Paulette Godard. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. - Danes zadnjič. Jutri jugoslov.-avstr. film »Poslednji most«.

KINO »SISKA«

Ameriški film

»Nasilje«

V glavni vlogi Van Heflin in Robert Ryan. Predstave ob 15, 18 in 20. - Prodaja vstopnic od 14 dalje.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

Podružnica »Ljudske pravice«

v Ptuju

se je preselila v nove prostore na trg Mladinskih brigad 3.

V podružnici sprejemamo oglase za »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, vse izdaje »Borbe« ter objave za Uradni list.

OBIŠČITE SEJEM PROMETNIH SREDSTEV Z MEDNARODNO UDELEŽBO V LJUBLJANI OD 25. MAJA DO 2. JUNIJA 1957 NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU

Nagradno žrebanje vstopnic - NAGRADA ROLER PUCH TOMOS - shranite vstopnice

- Razstavljajo razen Jugoslavije še Nemčija, Italija, ZDA, Avstralija, Anglija, Francija in Svica.
- Videli boste vsa najmodernejša prometna sredstva za suhozemni, vodni in zračni promet.
- Na sejmu boste lahko dobili vso tehnično in komercialno dokumentacijo ter sklepali tudi pogodbe za nakup.
- IZKORISTITE 25% POPUST NA ŽELEZNICAH!

VAŽNO OBVESTILO!

Zaradi razširjenja programskega koncepta v smislu sklepa brionskega Glavnega plenuma Glavnega odbora SZDLJ in znatnega povečanja razstavne površine

BO I. JUGOSLOVANSKA KOMERCIALNA REVIIJA »ŽENA 1957« PRESTAVLJENA NA ČAS JESENSKEGA ZAGREBŠKEGA VELESEJMA

to je od 7. do 20. septembra

Razstava bo kot specializirana prireditev v okviru Zagrebškega velesejma, toda v njegovem starem delu. Natančnejša obvestila v zvezi s spremembami in z vsemi propozicijami bomo poslali te dni direktno vsem zainteresiranim razstavljalcem in poslovnim ljudem.

Zagrebški velesejem Interpublic

Atomsko mesto

Atomska mesta, novost naše dobe, pojmuje nepoučeni človek kot nekaj skrivnosti in nevarnosti polnega. Na splošno menimo, da se začne za vrati iz svinčenih plošč pravi pekel, kjer pripravljajo možje v belih haljah propad našega planeta. Predstavljamo si, da je Mars mestni poveljnik teh hudičevih tovarn, ki pripravljajo atomsko uničevalno orožje.

Ko so pred leti pripravljali ustanovitve evropskega atomskega središča, so mnogi Ženevcani nasprotovali graditvi teh naprav v neposredni okolici svojega me-

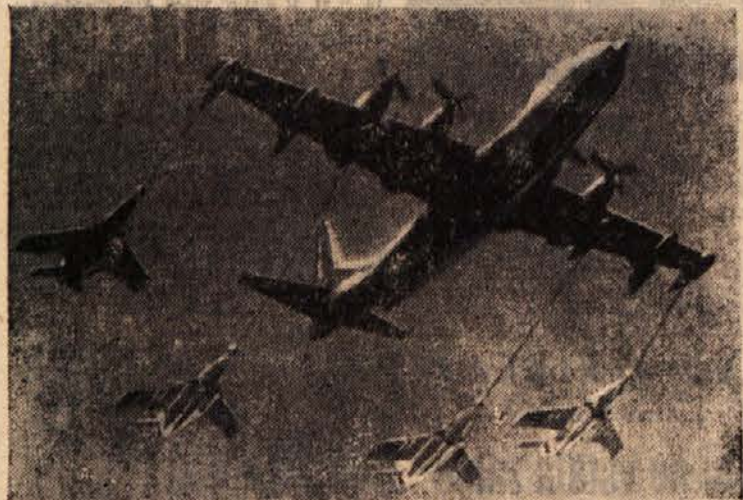
Mont Salève in ribe v Lemanskem jezeru. Resnica pa je povsem drugačna: južno od Ženeve nastajajoče atomsko mesto Cern ni niti nevarnosti polna atomska

brez presenečenj

no središče, katerega zmogljivost bo enaka podobnim napravam v SZ in ZDA. Atomsko mesto Cern pri Ženevi upravljajo delegati iz 12 dežel, med njimi Danec Niels Bohr, John Cockroft in nemški profesor Heisenberg.

»Zaloge premoga in nafte bodo kmalu pošle, zato je treba poskrbeti za novo sredstvo, ki bo gnalo železnice, letala, ladje, tovarne in podobne naprave,« je razlagal atomski strokovnjak. »Ker so, oziroma bodo v tem inštitutu zbrani znanstveniki iz raznih evropskih dežel, atomsko središče Cern tudi ne bo imelo skrivnosti.«

E. L.

Ameriško letalo Convair R3y-2 »Tradewind« (Pasafni veter) lahko napaja v zraku reaktivne lovce hkrati. Napajanje traja pet minut, letala cisterna na reaktivni pogon pa ima v trupu dovolj goriva za osem lovcev

sta, češ da nikakor ne morejo dovoliti, da bi bile radioaktivno okužene tudi krave na pobočjih

trdnjava niti mesto atomskih skrivnosti.

Na dnevnem redu nedavnega seminarja Združenih narodov je bil med 35 predavanj tudi ogled evropskega jedrsko-fizikalnega raziskovalnega centra Cern.

Na vprašanje, ali smemo vzeti na ogled teh naprav s seboj tudi fotografske aparate, je dejal eden izmed atomskih strokovnjakov: »Zakaj pa ne? Vse si boste lahko ogledali in tudi fotografirali.«

Na zemljišču se že rišejo temelji upravnih poslopij, laboratorijev in delavnic. Obiskovalcem so pokazali atomsko električno centralo in elegantno oblikovano jedrsko konstrukcijo: »V tem poslopiju montirajo sinhro-ciklotron, ki bo deloval s 600 milijoni elektronskih voltov. Enako zmogljivost imata samo po ena ameriška in sovjetska naprava.« V tej »peklenski delavnici« baje že dajejo v vakuumski celici protonom pospešek 250.000 km na sekundo, v drugem poslopiju pa je protonski sinhrotron, v katerem bodo protoni kmalu dosegali hitrost sončne svetlobe, torej 300.000 km na sekundo. Ta sinhrotron bo najmočnejši svoje vrste na svetu.

Vsaka posamezna izmed 12 evropskih držav je preslaba, da bi si zgradila tak velikanski inštitut, vse skupaj pa gradijo raziskoval-

Nizozemska vas Deurne je prišla v pokrajinske liste zaradi trojčkov. Pred enajstimi leti so se rodili prvi trojčki pri kmetu Smetsu, pred letom dni je dobila neka druga vaška družina enak naraščaj, minulo zimo pa se je veseli dogodki ponovili še pri sosedu. Tako ima vas zdaj trojne trojčke, ki jih vidite na sliki.

Friedrich Spaak

Robert Service, petindvajsetletni telegrafist, si ni tako lahko služil vsakdanjega kruha kot nameščenci v Washingtonu ali New Yorku. Bil je telegrafist pri yukonski telegrafski družbi, ki je imela tri tisoč kilometrov dolga telegrafsko mrežo med Britansko Kolumbijo in Aljasko. Ob telegrafskem daljnovodu nekje med šestdeseto in sedemdeseto stopinjo severne širine je stala njegova lesena koliba. Podpisal je pogodbo, da bo tam služboval tri leta, potem pa se je nameraval vrniti med ljudi in se poročiti s Kithy, seveda če bi ga še marala.

Kot kak puščavnik je živel Robert v svoji leseni kolibi. Zunaj je burja medla sneg, skrbelo ga je, ali bodo žice kljubovale vetru in snegu vsaj še eno noč. Zima je bila tam zgoraj daljša kot poletje.

»Tak, tak, tak!« se je oglašal aparat. Javil se je sosed s pomožne postaje sedem, oddaljeno sto petdeset kilometrov. »Ah, že spet spiš?« se je oglašil sosed. »Kaj ko bi odigrala partijo šaha?«

»Kar pripravi svojo šahovsko desko!« je odgovoril po telefonu Robert in postavil figure. Komaj sta začela, se je javila postaja devet: »Sporočite vsem postajam na jugu. Postaja deset mi poroča o hudi burji, njena zveza proti severu je pretrgana. Jakost vetra dvajst, burja narašča...«

Robert je pogledal skozi okno in opazil, da tudi pri njem burja nevarno narašča. Med vsa igra je mislil na to, zato je partijo izgubil. Nenadoma je nekaj zahrčalo, igla na merilcu toka se je ustavila, od zunaj so žice oplazile okno.

Telegrafist s pomožne postaje osem se je oblekel, na-

Na Švedskem so napravili zanimiv poskus. Neki psiholog je hotel dobiti dokaze za to, da se lahko opica iz rodu šimpanzov prilagodi slehernemu okolju. Zato so spravili slovitega šimpanza Brazza v šolski razred v Malmöju, kjer se je vedel prav tako kot njegovi človeški sošolci, k sosedu je škilil, nepazljiv je bil, šolsko tablo je umazal in v kotu je stal za kazen. Vendar je ob zaključku poskusa dejal učitelj Kjellman, da je imel že »slabše vzgojene učence«. — Ena naših slik kaže šimpanza ob vstopu v razred, druga pa pri pevski vaji

Nov pripomoček za zvezdoslovce

Ravnatelj pariškega astronomskega observatorija André Danjon je nedavno pokazal nov astronomski aparat, ki z njim natančno določijo položaj predmetov na zemlji. Aparat se celo pri velikih razdaljah zmoti komaj za kak meter. Imenuje se »astrolab«, uporablja pa ga za merjenje višine sonca in zvezd. Načrt zanj je pripravil sam Danjon, izdelalo pa ga je neko francosko optično podjetje. Ta novi aparat pomeni znaten napredek v primerjavi z drugimi podobnimi instrumenti, astro-

labi in »meridianskimi naočniki«, ki so jih doslej uporabljali zvezdoslovci.

Danjonov aparat, katerega načelo sta ugotovila že pred petdesetimi leti francoska hidrografa, zelo natančno registrira položaj poljubne zvezde. Znano je, da instrumenti, ki jih uporabljajo za

določanje položaja in smeri ladje, niso dovolj natančni za astronomo, ker ti računajo čas in razdalje do tisočinke sekunde natančno.

Ce novemu instrumentu dodajo posebno napravo, ki je prilagojena tako natančno računom, lahko astronomi dnevno spremljajo premikanje tečajev, spremembe geografskih dolžin in vrtenje zemlje. Danjonov aparat, ki ga izdelujejo že v serijah, uporabljajo tudi v pripravah na mednarodno geofizikalno leto. Več teh aparatov so naročile tuje države, med njimi tudi ZSSR in ZDA. Dosedanji najboljše instrumenti so omogočali sicer dokaj natančna opazovanja, vendar so imeli z njimi doseženi rezultati tudi do 15-metrške napake.

Spomenik parazit

Farmarji ameriške države Alabama so nedavno postavili spomenik parazitom, ki so jim nekoč uničevali posevke. Ker jih niso mogli premagati, so farmarji opustili žito in so se posvetili gojitvi kikirikija, ki ga ta parazit ni napadel. Na ta račun so obogateli, ker jim prinaša ta olj-nica več dobička kot poprej žito in pšenica.

Pes je rnil lovca

Pred kratkim se je v Italiji zgodilo nekaj, kar dokazuje, da tudi lovski pes lahko obstrelj svojega gospodarja. — Lovca sta počivala v gozdu, njuna psa pa sta se igrala v bližini. Nenadoma je odjeknil strel, lovca sta bila ranjena. Obstrelil ju je pes, ki je vohljaj okoli njunih pušk trav in sprožil petelina. Ranjena lovca so prepeljali v bolnišnico.

Rimski vodovod ob našem morju

Pod pojmom akvadukt razumemo vrsto gradbenih konstrukcij in naprav, ki omogočajo dovajanje vode od izvirov v naseljena središča. Ob naši obali Jadranskega morja je bilo v nekdanjih časih več takšnih akvaduktov iz rimskih časov. Posebno znan je vodovod Dioklecijanove palače, ki je dobival vodo na izviru reke Jader pod obronki planine Mosor. Meril je 9 km in je bil speljan večinoma pod zemljo, vendar se je na nekaterih mestih dvignil tudi nad zemljo v velikih akvaduktih. Vodni rezervoar je ležal ob Dioklecijanovi palači, s cevi pa so iz njega dovajali vodo v poslopje.

Zanimiv je bil tudi akvadukt v Zadru, ki ga je dal zgraditi cesar Trajan. Voda je dovajal od gore Kostelja nad Pakoštanjem

vse do Zadra in je bil dolg nad 40 km. Tudi mesto Solin, ki je rimski dobi štelo okoli 80.000 prebivalcev, je imelo svoj vodovod, ki so ga zgradili v prvem stoletju našega časa. Dolg je bil sicer le štiri kilometre, vodo pa je dovajal iz istega izvira kakor vodovod za Dioklecijanovo pala-

Njemu je 22, njej 16 let in rada se imata. Pisarniška praktikanca Margaret Smith prihaja po službi na kmetijo staršev svojega fanta, kjer se tako pripravljata na veliko umetniško točko. Baje se za njuno spretnost že zanima neki londonski variete

žo. Ostanke tega vodovoda so še danes vidni na polju pod Klisom, kjer pokrivajo zemeljski kanal kamnite plošče. Tudi v Puli so odkrili sledove velikih vodnih naprav, čeprav niso imeli akvadukta v današnjem pomenu besede. Dosedanje raziskave kažejo, da so imeli v Puli le velik vodni rezervoar s prostornino 600 kubičnih metrov. — Naposled je obstajal v nekdanjih časih vodovod tudi pri Rovinju, kjer so prav tako našli sledove starinskega akvadukta.

Drobne ZANIMIVOSTI

GRELEC JE PREBIL LEDENIK

Britanska znanstvena odprava je z električnim grelcem 2,5 kW prebila 39,3 m debeli norveški ledenik Odisbrö. Grelec je bil montiran na aluminijasti sevil, ki so jo člani odprave zabili v led. Pri tem so ugotovili, da se ledenik premika spodaj počasneje kot na vrhu.

NOVI MIKROSKOP

Na londonski fizikalni razstavi so pokazali mikroskop, ki natančno meri napake v neznatno majhnih brušenih ravninah s površino milijonitke inče (2,5 cm). Novi mikroskop lahko pregleda sleherni gladko površino, ki je dovolj velika, da se od nje odbijajo žarki.

VIŠEČI MOST V LIKI

Pri Domjem Kosinju v Liki gradijo prvi višiči most, ki bo povezoval troje vasi, po njem pa bodo hodili samo pešci. Dogradili ga bodo do konca tega meseca.

BREZPLACNA KNJIGA

V Subotici bodo v kratkem izdali poučno knjigo o zdravju. Posamezni izvodi bodo razstavljeni v čakalnicah domov narodnega zdravja, v zdravstvenih domovih in dispanzerjih ter celo v železniških čakalnicah. Kdor se bo zanimal za knjigo, jo bo lahko vzel s seboj.

REPORTAŽA IZ ZRAKA

Ameriška radijska napovedovalka je pred kratkim skočila s padalom iz letala nad Miami-jem in je med poletom takole govorila svojim poslušalcem: »Mor-da se bo odprlo! Mislim — padalo. Zdaj se je odprlo! To je vse, kar so ujeli radijski poslušalci.«

DOHODKI OD »ZVEZD«

Zastopnik hollywoodske filmske industrije je izjavil, da pomeni za Hollywooda vsaka nova zvezda vir dohodkov v višini 200 milijonov dolarjev. Funkcionar filmske industrije, ki išče nove zvezde, je oprl to svojo trditve na predpostavko, da traja slava nove filmske igralke deset let in da nastopi v štirih ali petih filmih na leto.

OGLAS RAZOČARANEGA MOŽA

V chloasem listu Tribune je bil pred kratkim takle oglas: »Osem ti rekem, da bi se poročila, si mi dejala, da mi boš vselej pravila drage. To besedo si izgovarjala še nekaj časa po poroki, potem pa si jo pozabila. Zato naj ve ves svet, zakaj te zapuštam in vlagam tožbo za razvezo zakona! Temu besedilo je sledil naslov moža, ki se je tako ločil od svoje žene.«

PRIESTLEY O BRITANSKEM REALIZMU

Znani pisatelj J. B. Priestley je v »Umjetnosti realizma« razpisal, da je britanski pisatelj težko pisati realistična dela, ker so Britanci zelo občutljivi za realizem. »Želijo si reči, ki so daleč od resničnosti, vse tragedije skrivajo v svojih možganih in jih je težko spraviti na svetlo,« piše Priestley.

KU KLUKS KLAN V ANGLIJI

Ko je prišel novi britanski generalni konzul v Washington, so ga novinarji povprašali, kaj meni o možnostih za ustanovitev klavarskih podružnic v Veliki Britaniji. Takole je odgovoril: »Ta poskus je prav takšen, kot če bi skušali v peklu ohraniti kepo snega. Klan je britanskemu znajo preveč tuj, da bi se lahko uveljavil.«

z medvedom

taknil rokavice in skušal zlesti skozi vrata, da bi zunaj napravil škodo in spet upostavljal prekinjeno zvezo. Ni mogel odpriniti vrat, vihar jih je zazidal s snegom. Zato je Robert zlezal na podstrežje, tam zdrknil skozi okno in se spustil v snežni zamet. S težavo je očistil vrata, nato pa je vzel orodje in hotel na delo, pa ni mogel nikamor.

Sele po dveh dneh se je burja toliko unesla, da je spet začel misliti na popravo brzozajne napeljave. Bilo je zelo naporno delo za enega samega

človeka, vendar je moral po-hiteti, ker je bil odrezan od sveta in mu je bilo dolgčas. Na stezi ob brzozajni napeljavi je opazil sledove medvedjih šap. Že poprej je včasih videl medvede, nikoli pa se še ni srečal z nobenim.

Ni se jih bal, čeprav to pot ni imel s seboj niti sekire,

ljal. »Če bi imel s seboj one druge klešče, bi ti že posvetil, kosmatin!« Robert je segel v žep in otipal vžigalnik. Tega se medved ne bo ustrašil, je brž spoznal trpko resnico.

Medved je bil že tik pred njim. V brezglavem strahu je Robert zavpil na kosmatipca, kar nekako izrgalo se mu je iz grla: »Šah!« Medved je za trenutek obstal, kakor da razume in je presenečen. Robertu pa je tačas šinila v glavo od-rešilna misel: levica je otipala v kožuho star časopis. Potegnil ga je iz žepa, pritisnil na vžigalnik in pristavil časopis. Sko-raj v trenutku se je star papir razgorel v baklo, Robert je spet zavpil »šah« in porinil gorečo baklo medvedu v žrelo. Zver se je ustrašila, zatulila in jo ubrala po klancu.

Ko si je Robert opomogel od strahu, jo je tudi sam ucvrl proti kolibi. Bled ko smrt in brez sapa je sunil v vrata, jih zaloputnil in se sesedel. Čez čas je mehanično iztegnil roko in pritisnil na telegrafski aparat: »Dobil sem veliko šahovsko partijo,« mu je sporočil, šele potem pa je spoznal, da zveza s svetom še ni upostavljena in da bo moral še enkrat ven, preden bo lahko telegrafiral sosedu o svoji veliki zmagi. »Jutri pa bom vzel puško s seboj,« je zatrdno sklenil, preden je zaspal.